

Eldreølge eller tsunami?

Hvilke demografiske utfordringer står vi overfor?

Konferansen "Eldre og bolig"

Trondheim 9.9.2008

Helge Brunborg

Seksjon for demografi og levekårsforskning

Statistisk sentralbyrå

Hva preger Norges befolkningsutvikling i dag?

- Høy innvandring
- Rask vekst
- Sentralisering
- Aldring

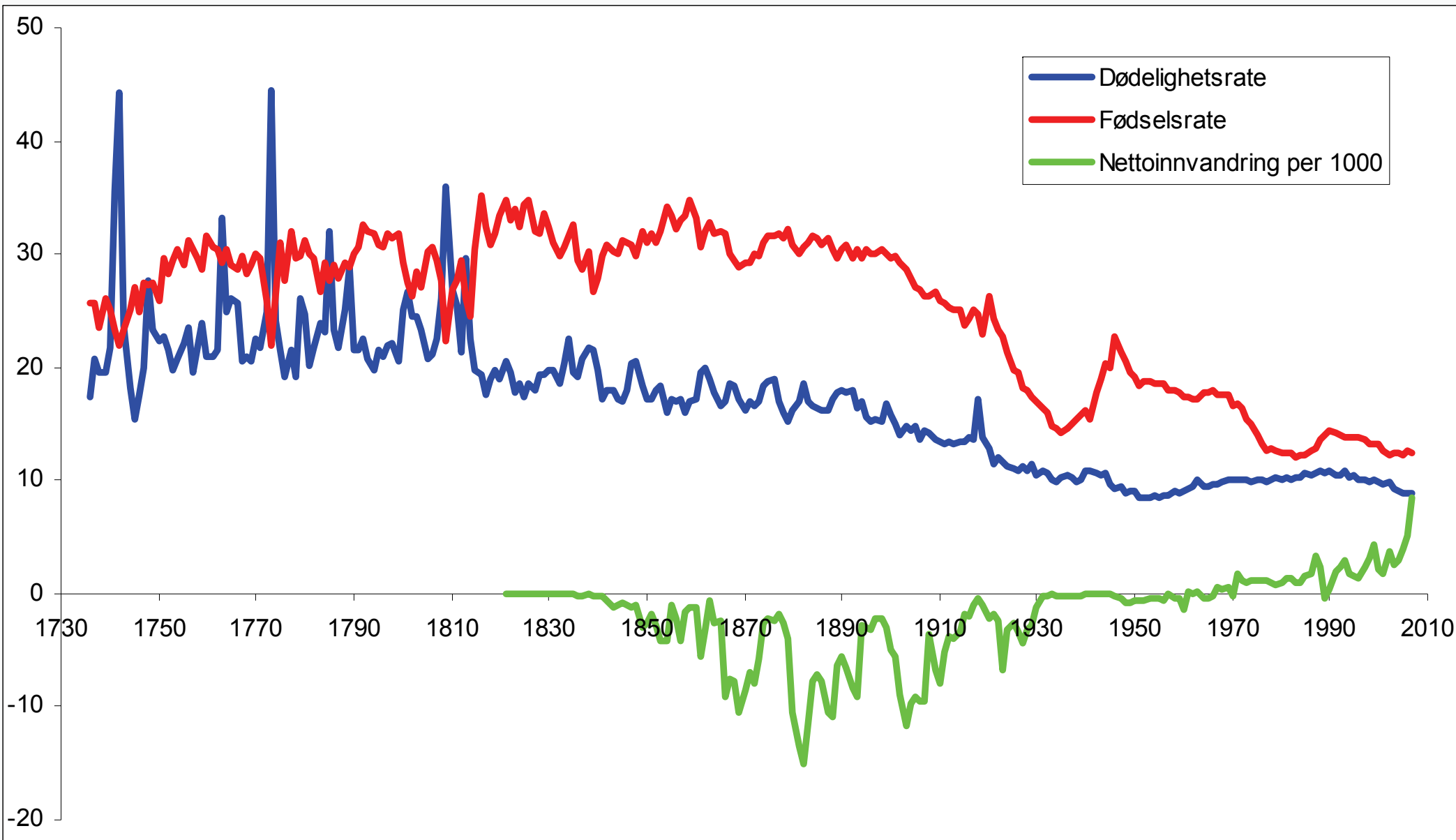
Men også

- Mindre familier
- Flere enslige
- Folk lever lenger

Befolkningens aldring

- ... dvs. økende andel eldre ...
- skyldes nesten to hundre års demografisk utvikling, spesielt:
 - stigende levealder siden begynnelsen av 1800-tallet
 - færre barn per kvinne siden slutten av 1800-tallet
- Den demografiske overgang
 - Overgangen fra høy dødelighet og fruktbarhet til lav dødelighet og fruktbarhet

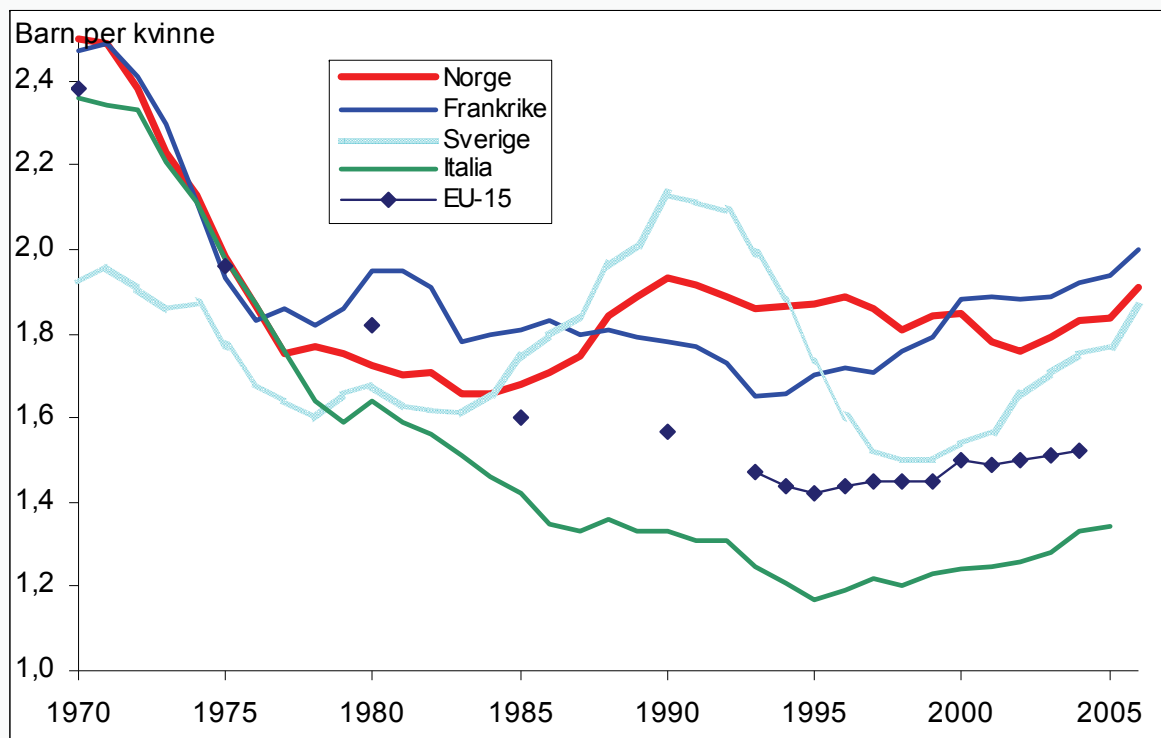
Den demografiske overgang i Norge

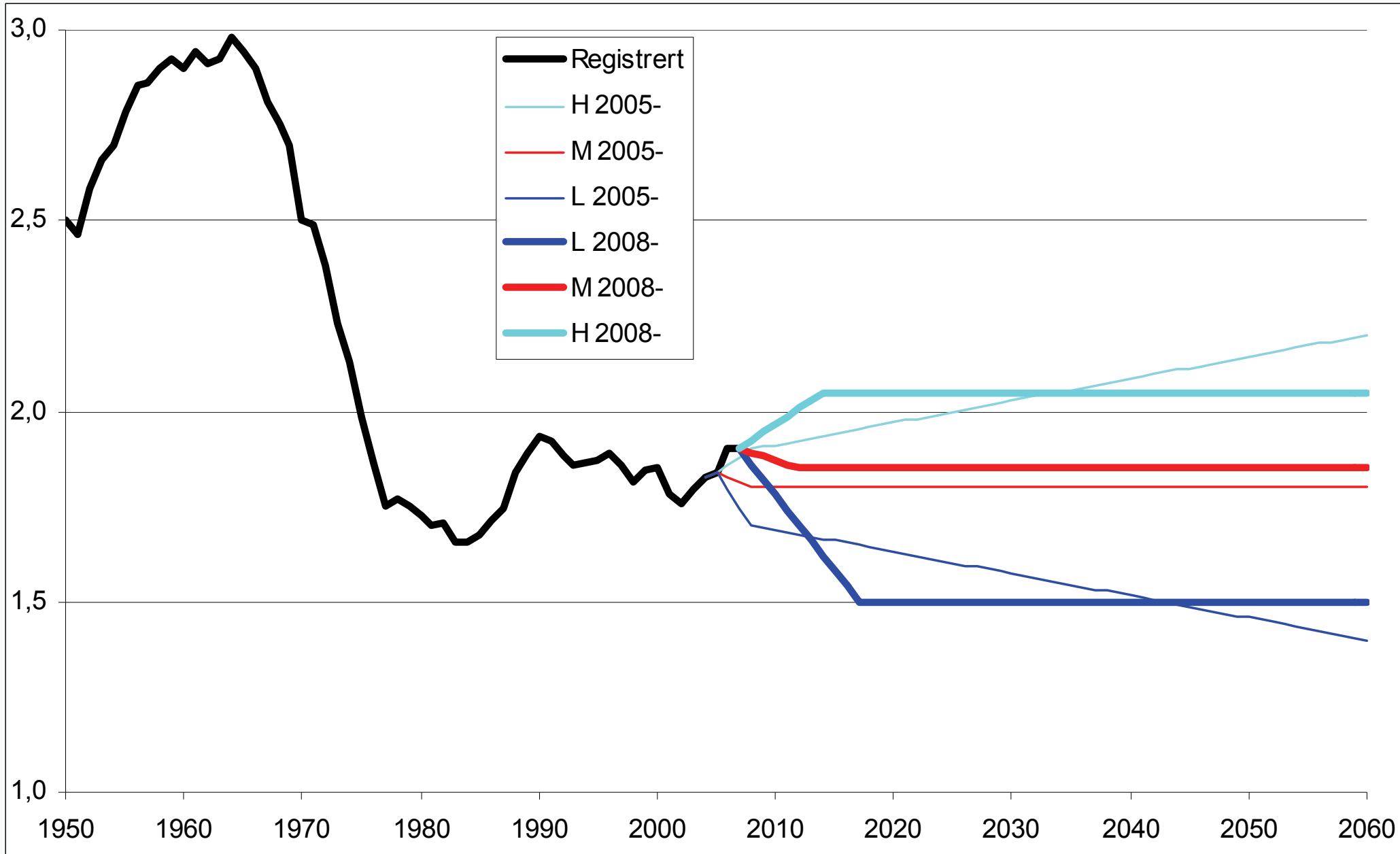
SSBs befolkningsprognoser

- Befolkningen etter kjønn, alder og kommune
- Ett år om gangen
- Forutsetninger om de demografiske komponenter:
 - Fruktbarhet (barnetall per kvinne)
 - Dødelighet (levealder)
 - Innenlands flyttemønster (mobilitetsnivå)
 - Inn- og utvandring
- Stor usikkerhet → flere alternativer
- Bare demografiske variable
- Hele landet til 2060, fylker og kommuner til 2030 Publisert 15. mai 2008:
- Dessuten innvandrerbefolkningen for hele landet til 2060
- Neste framskriving trolig i juni 2009
- Detaljerte tall på <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/>

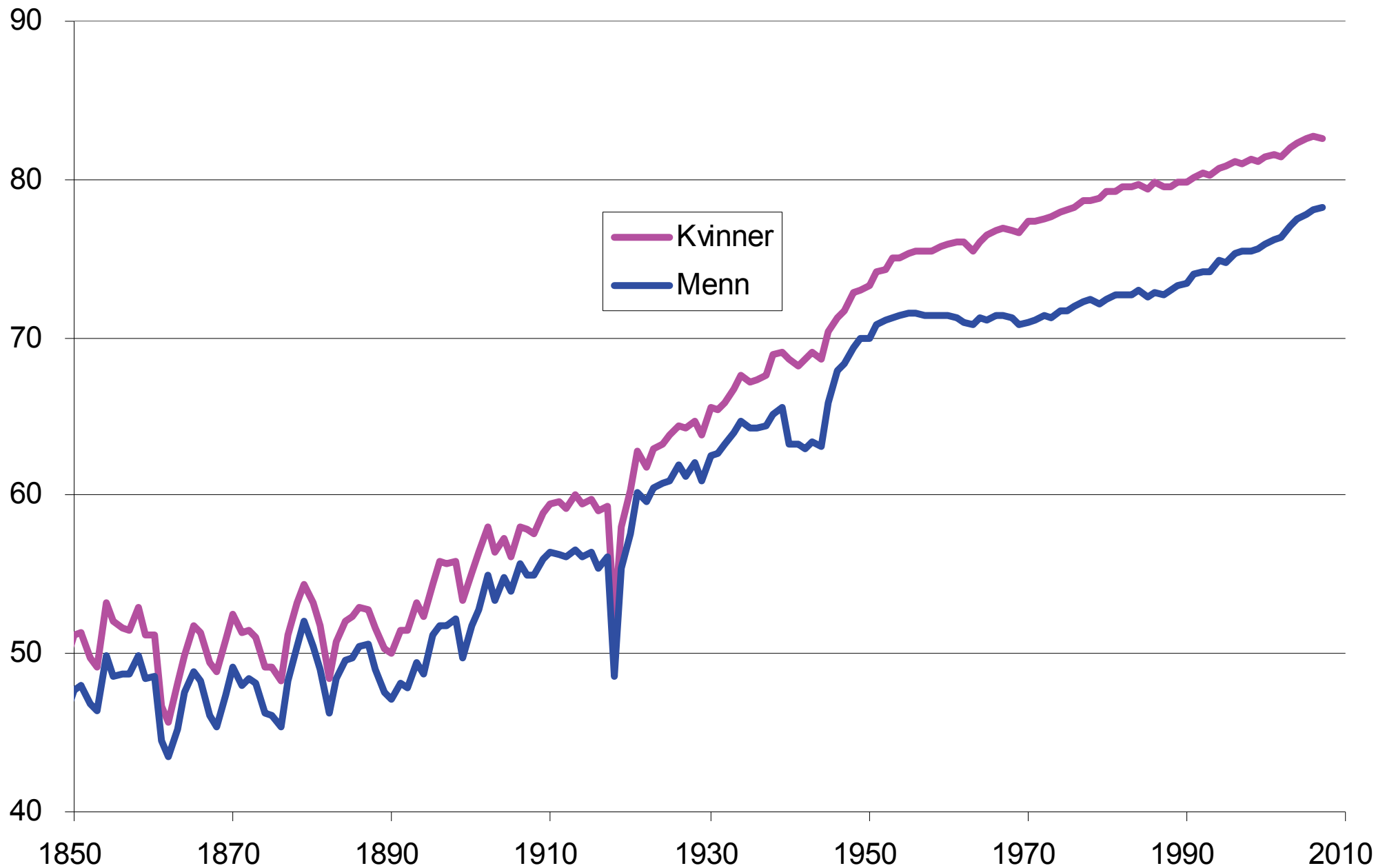
SFT i noen europeiske land

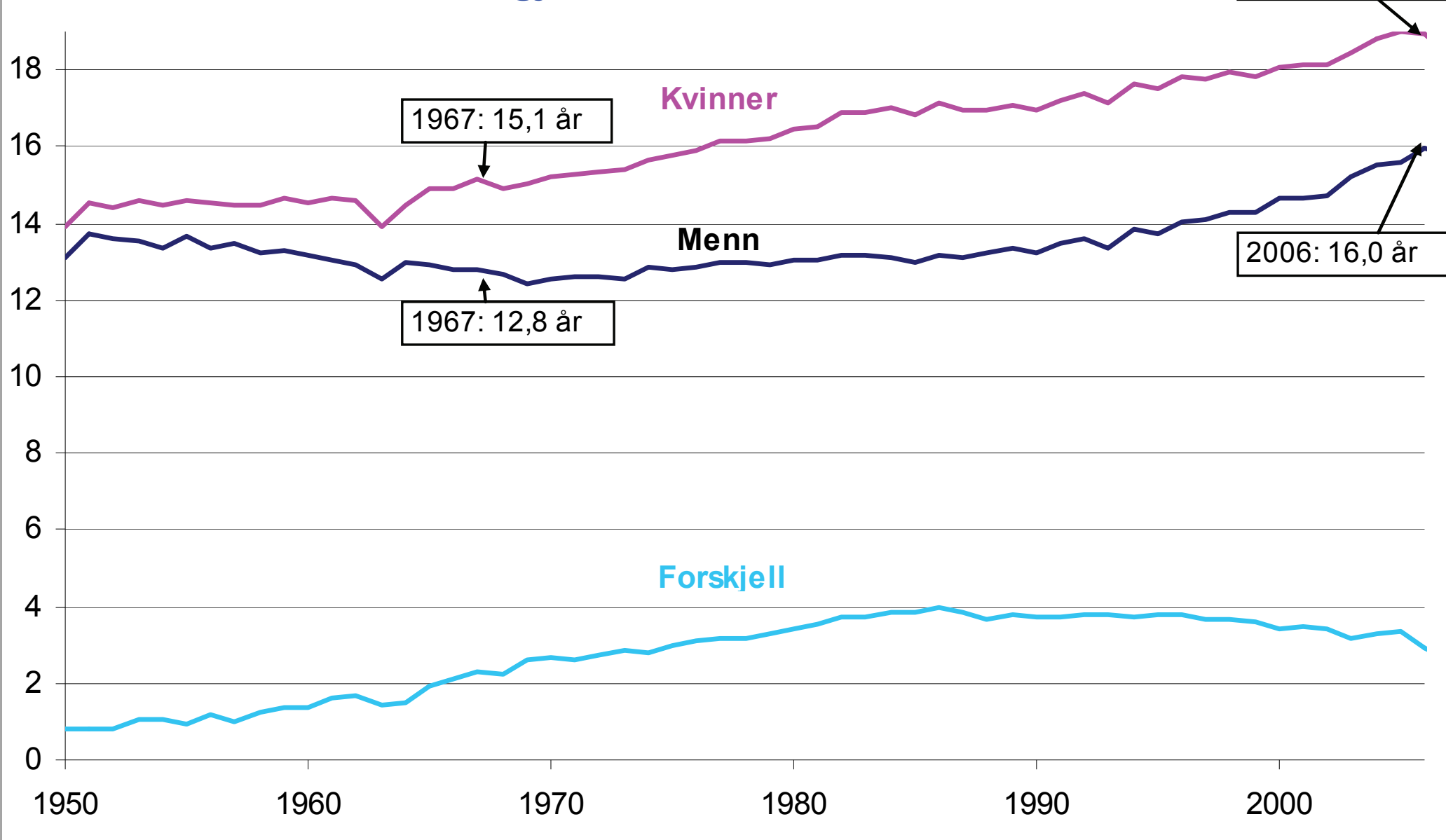
Fruktbarhet: Samlet fruktbarhetstall

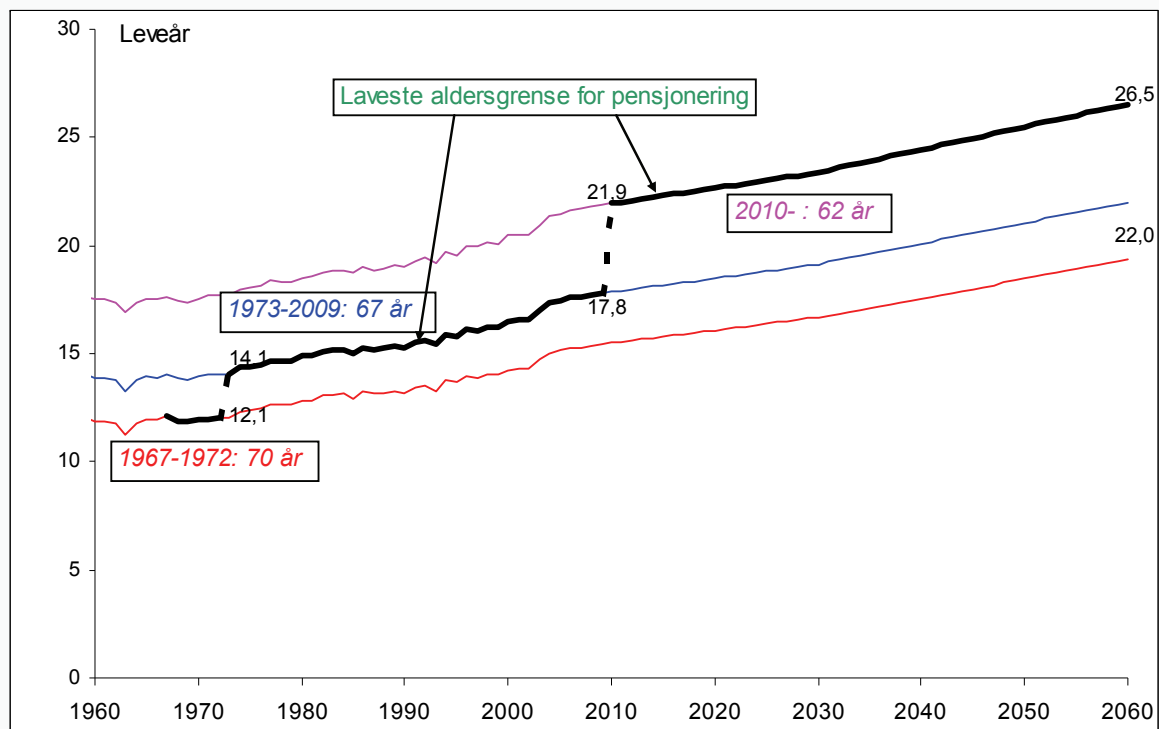
Forventet levealder ved fødselen

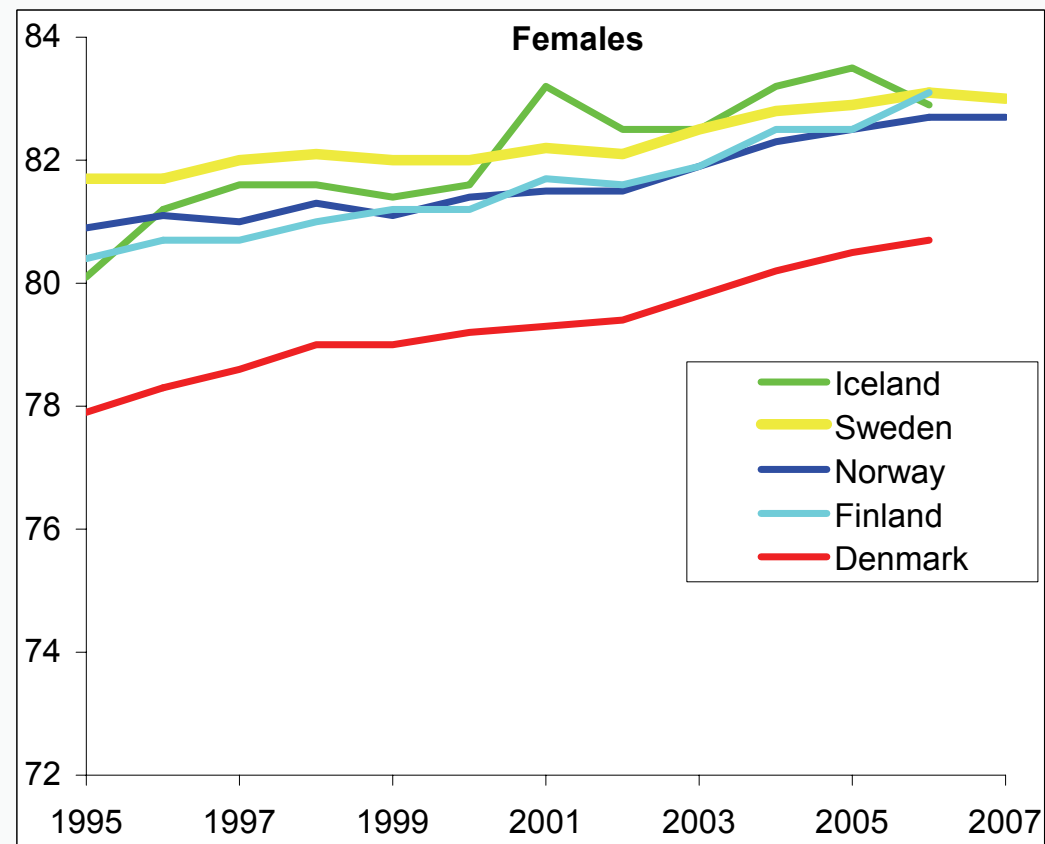
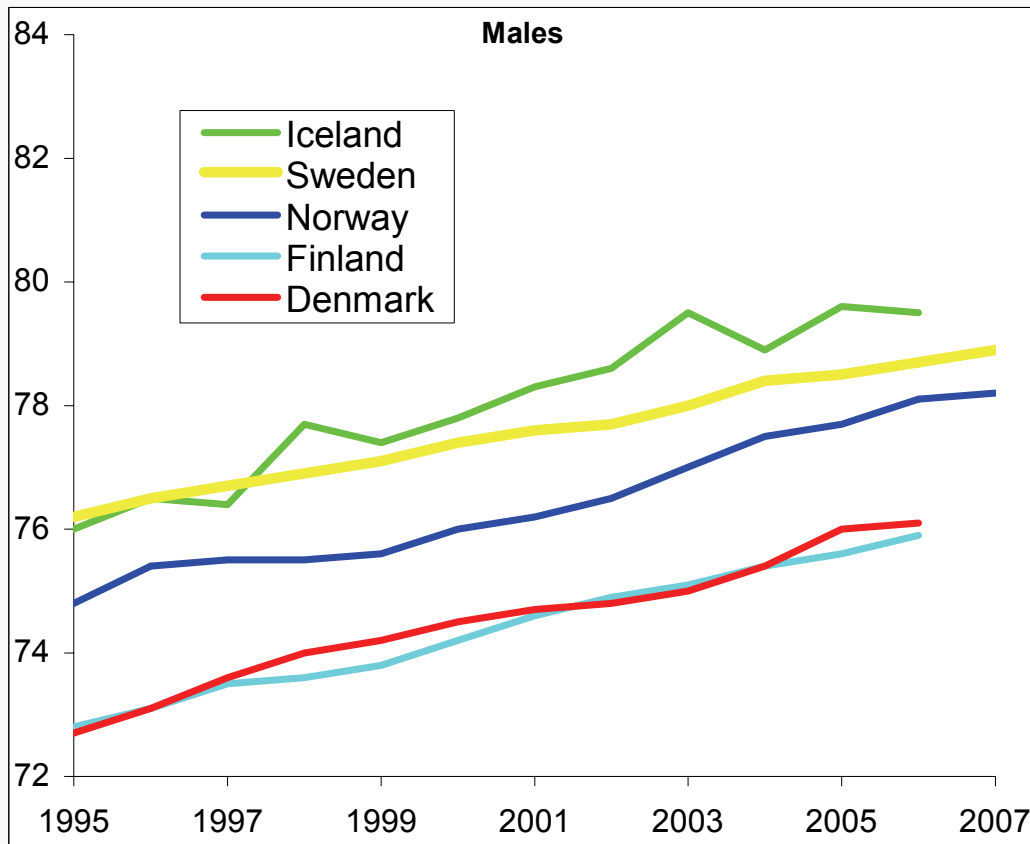
Forventet gjenstående levealder ved 67 år

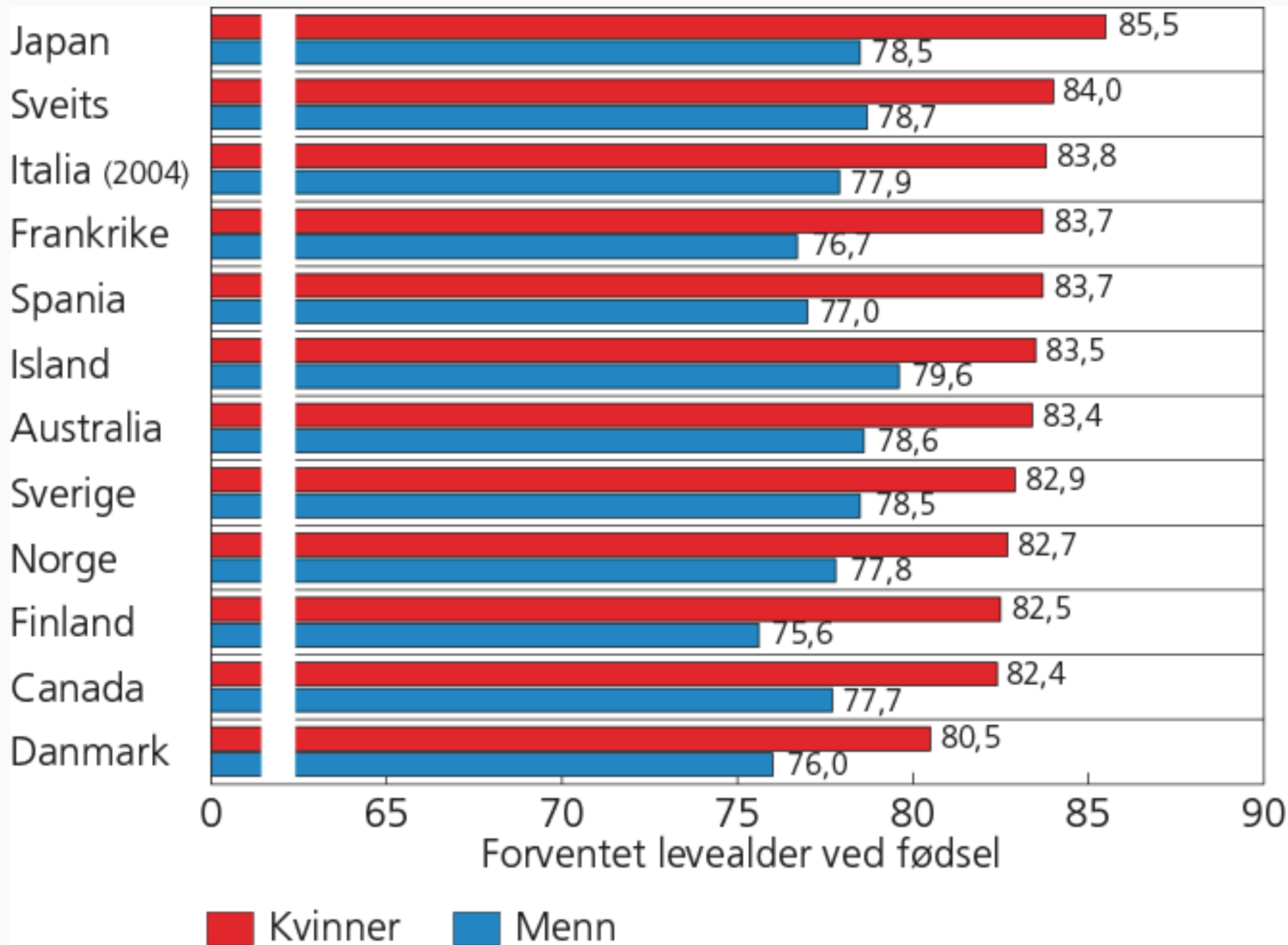
Forventet gjenstående levetid

Forventet levealder ved fødselen i Norden

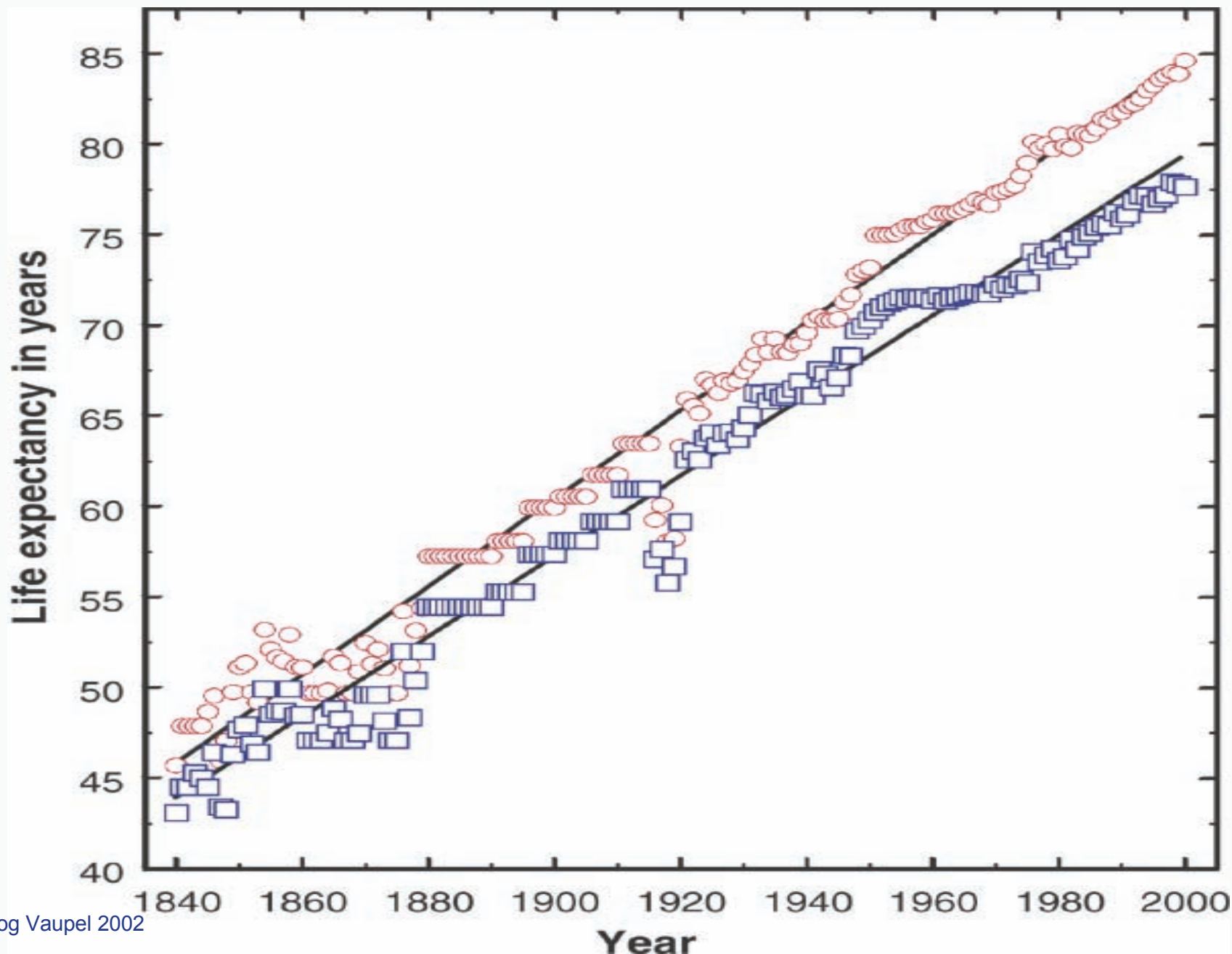

Forventet levealder ved fødselen

Høyeste levealder i verden

Kvinner (røde sirkler) og menn (blå sirkler)

Jeanne Calment

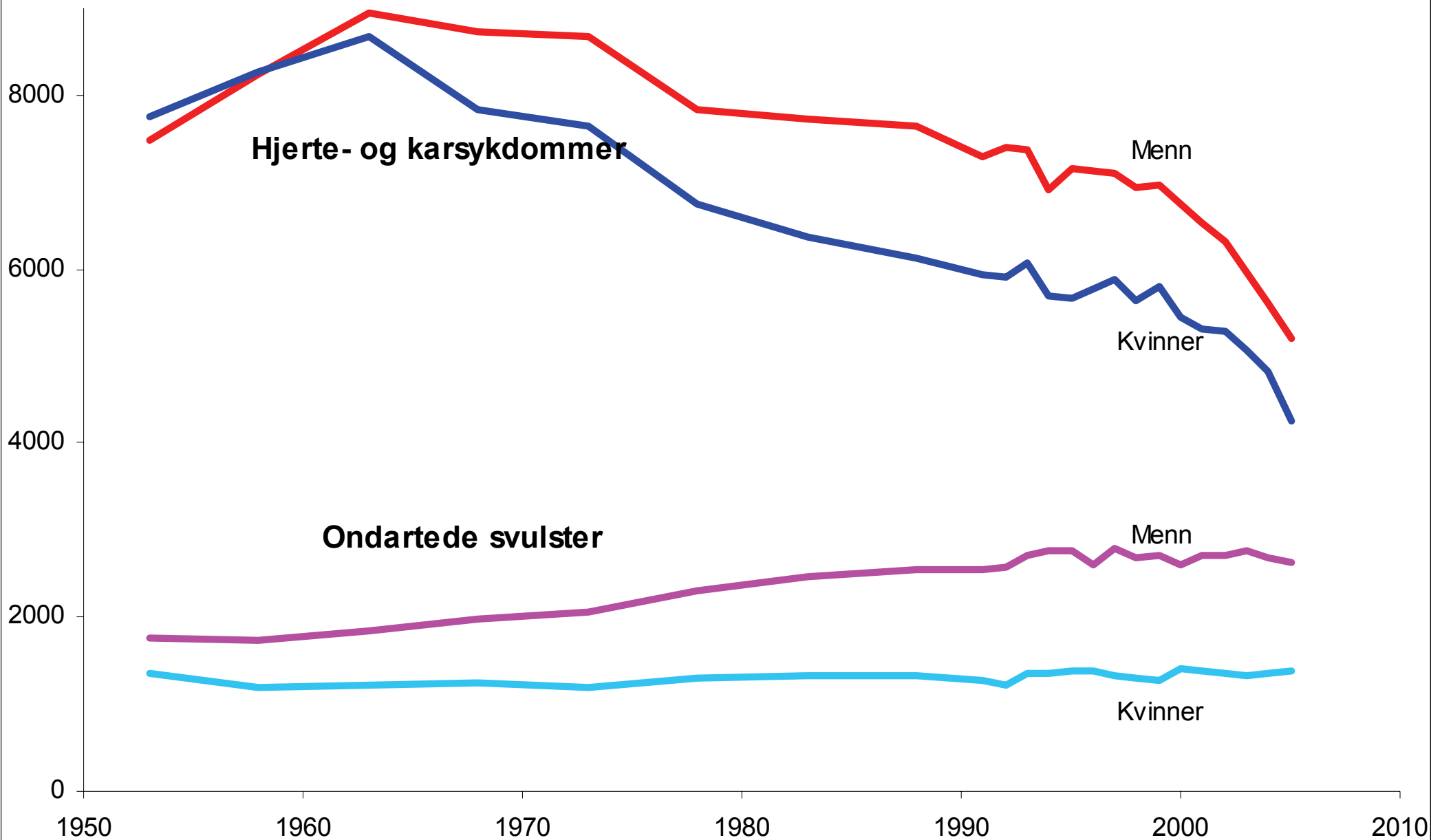
Født 21. februar 1875 i Arles i Sør-Frankrike

Død 4. august 1997

Levde 122 år og 164 dager = 122,4 år

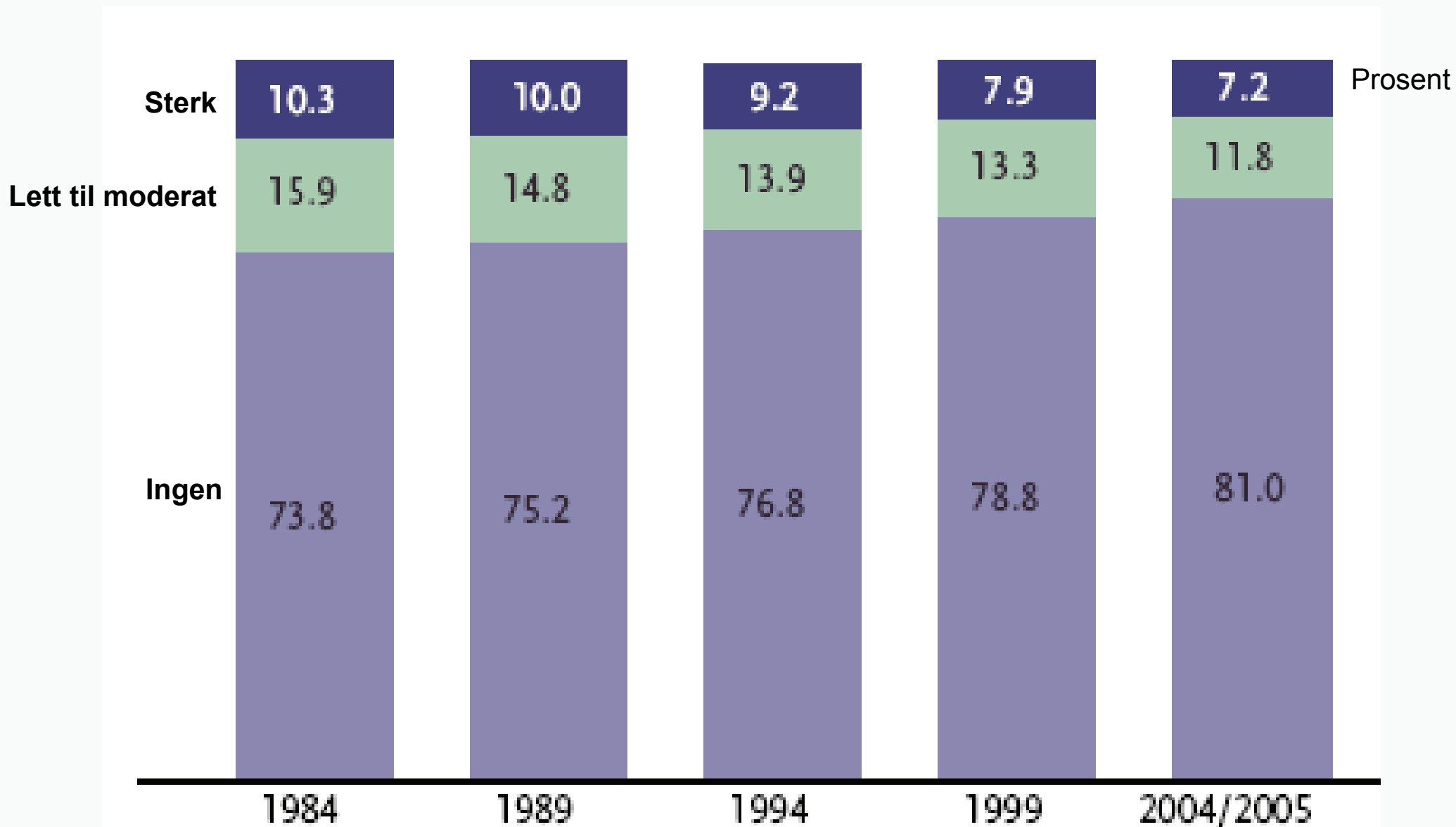

Dødelighet etter dødsårsak for personer 80 år og over. Per 100 000

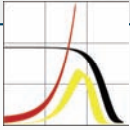

Er folk friske lenger når levealderen øker?

Forekomst av funksjonshemming i den eldre befolkningen i USA

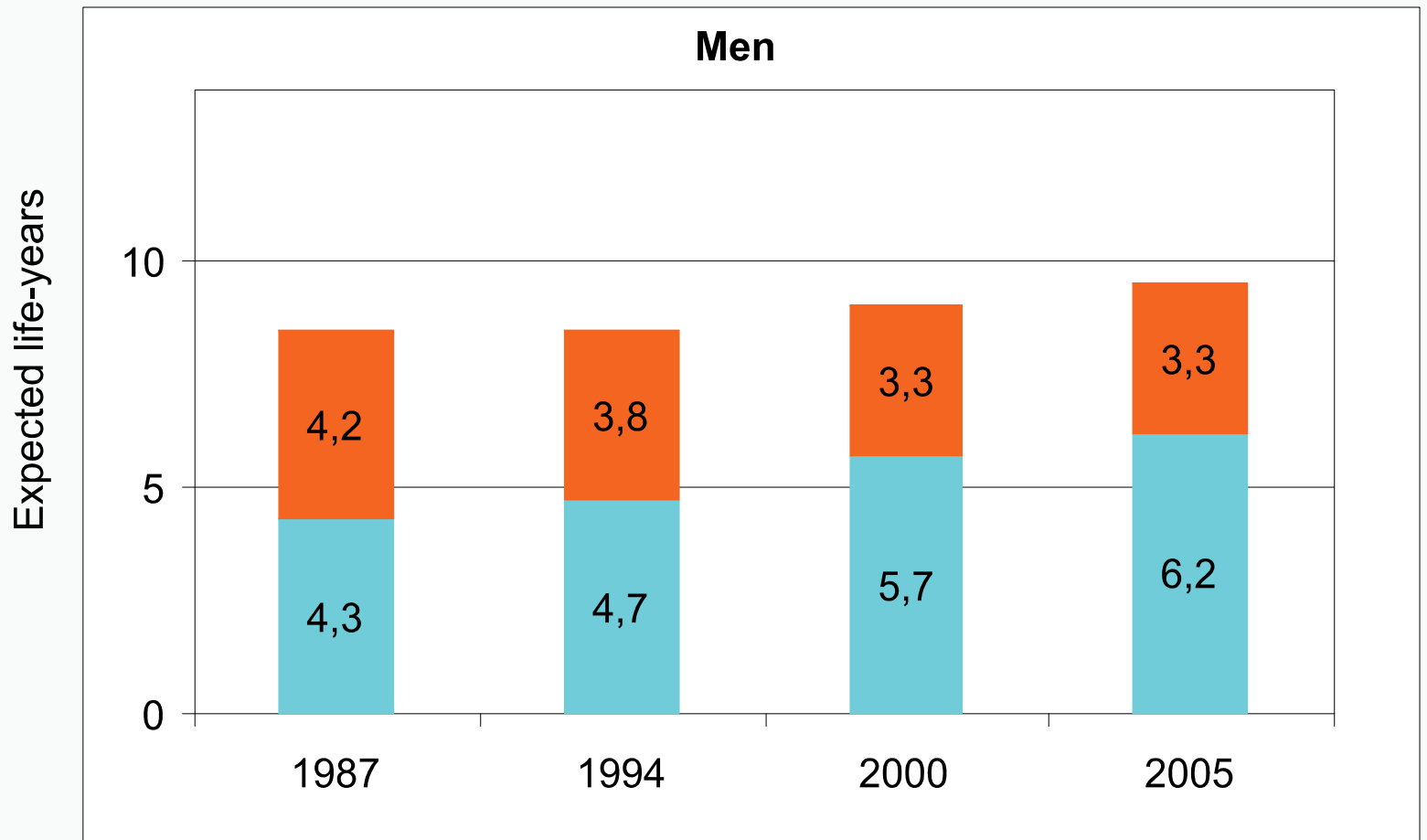

Kilde: Manton et al (2006)

Langvarig funksjonshemming

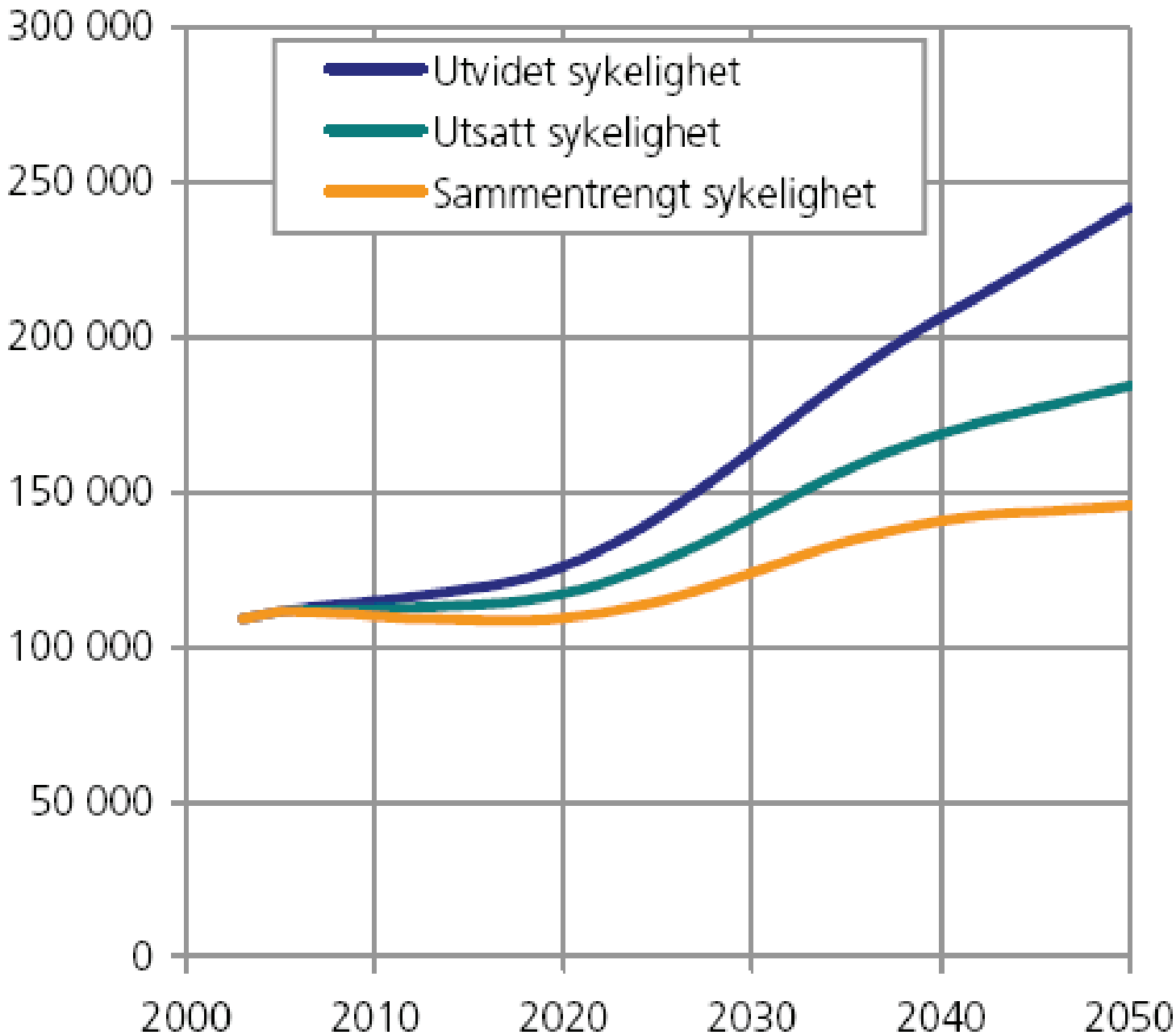
Life expectancy without and with long-term disability at age 75 in Denmark in 1987, 1994, 2000 and 2005.

Europe: The Oldest Continent
A lecture in honor of
Jan M. Hoem
JAMES W. VAUPEL
9 Nov 2007

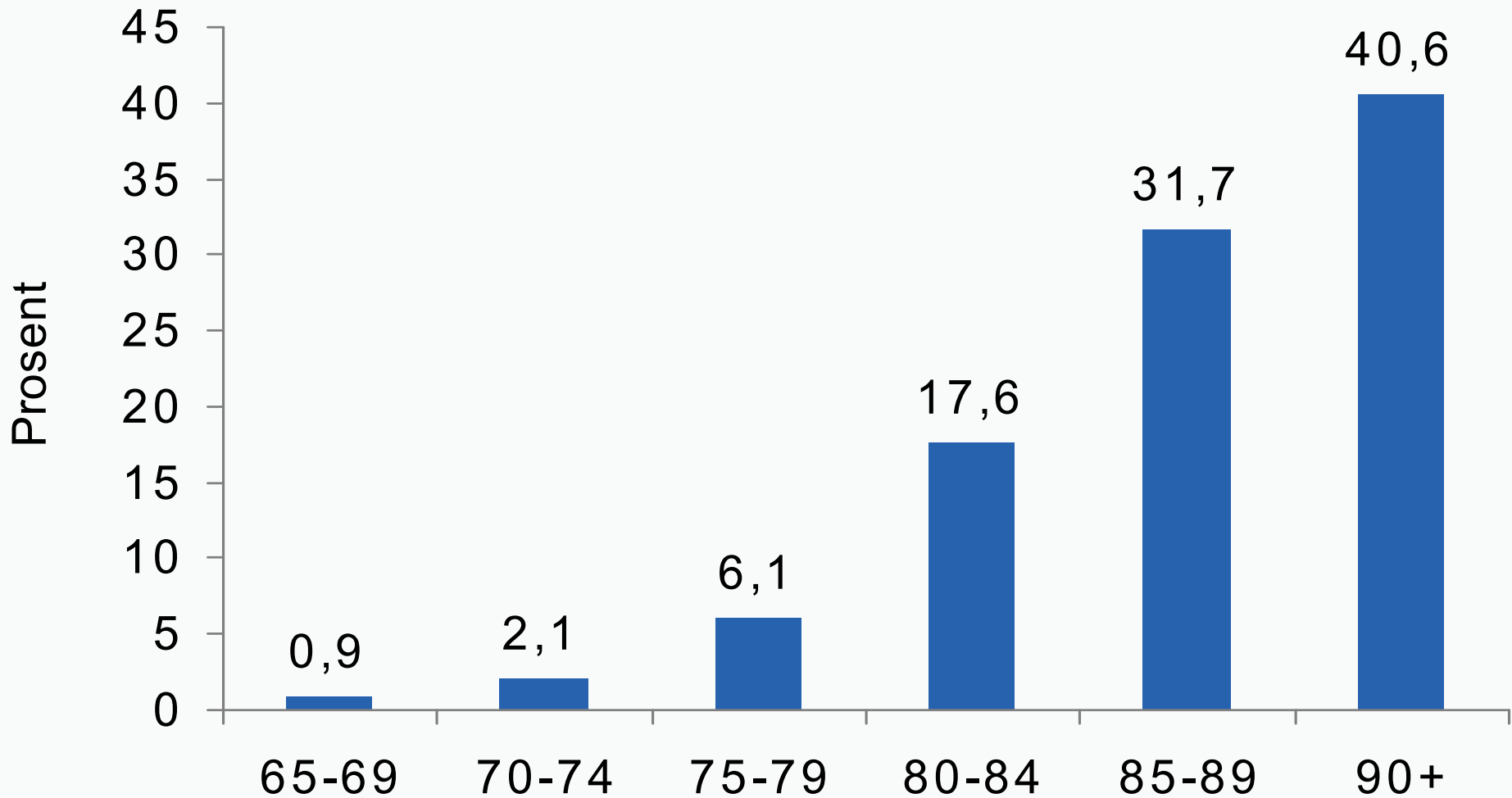
Sysseissettingsbehov i pleie-og omsorgssektoren under ulike forutsetninger om helse og funksjonshemming

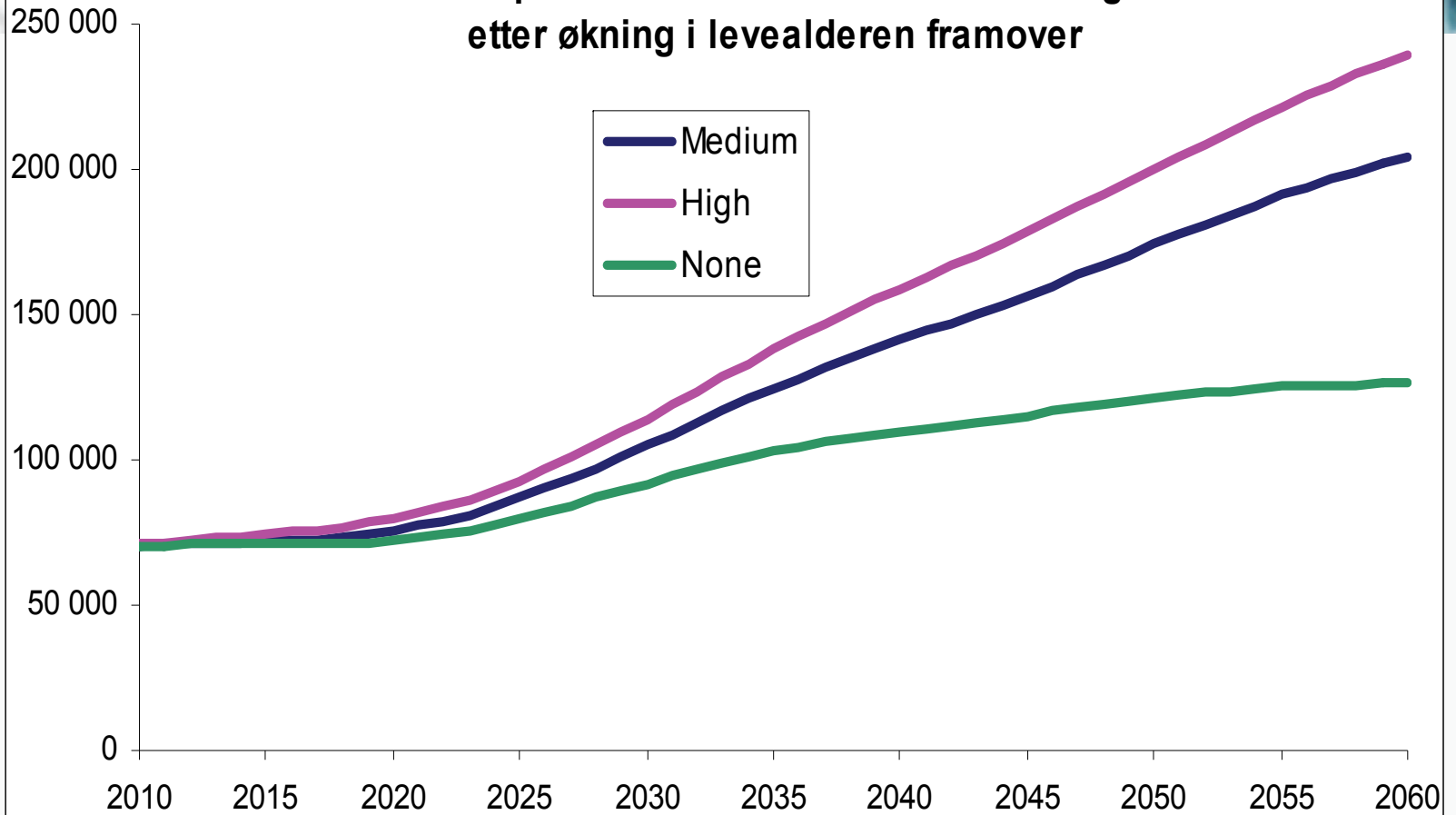
Kilde: Bjørg Langset, ØA 4/2006

Forekomst av aldersdemens

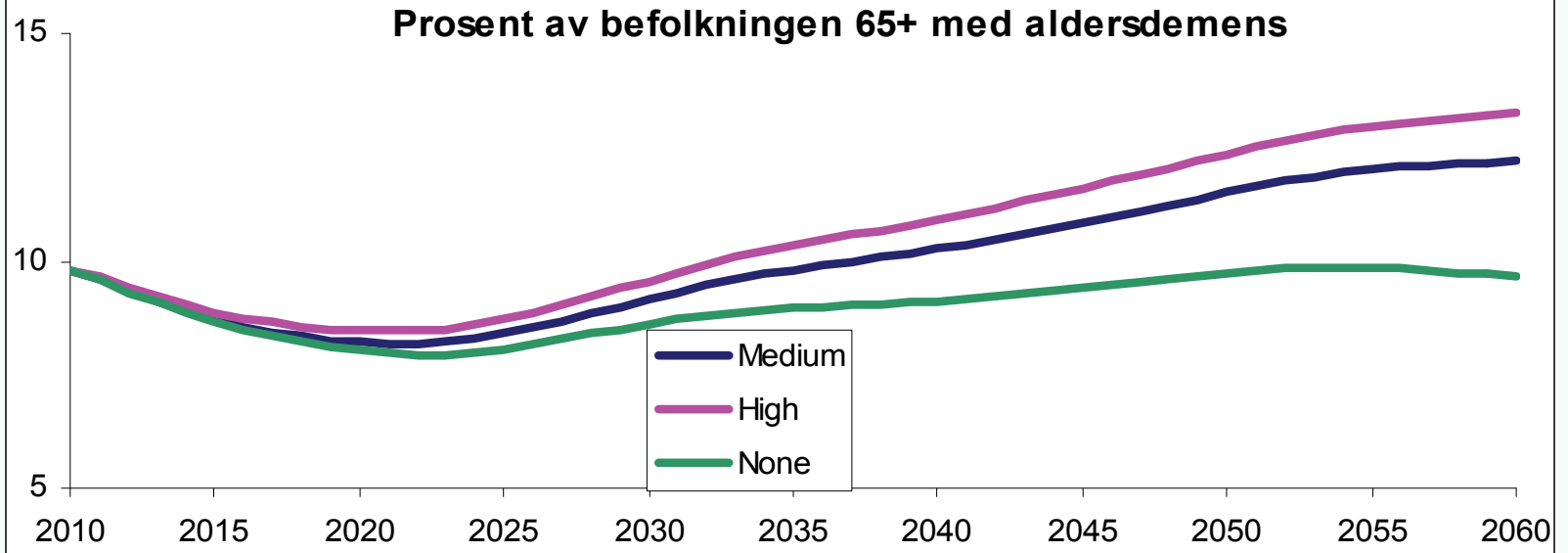
Norge 2002

Antall personer med aldersdemens i Norge etter økning i levealderen framover

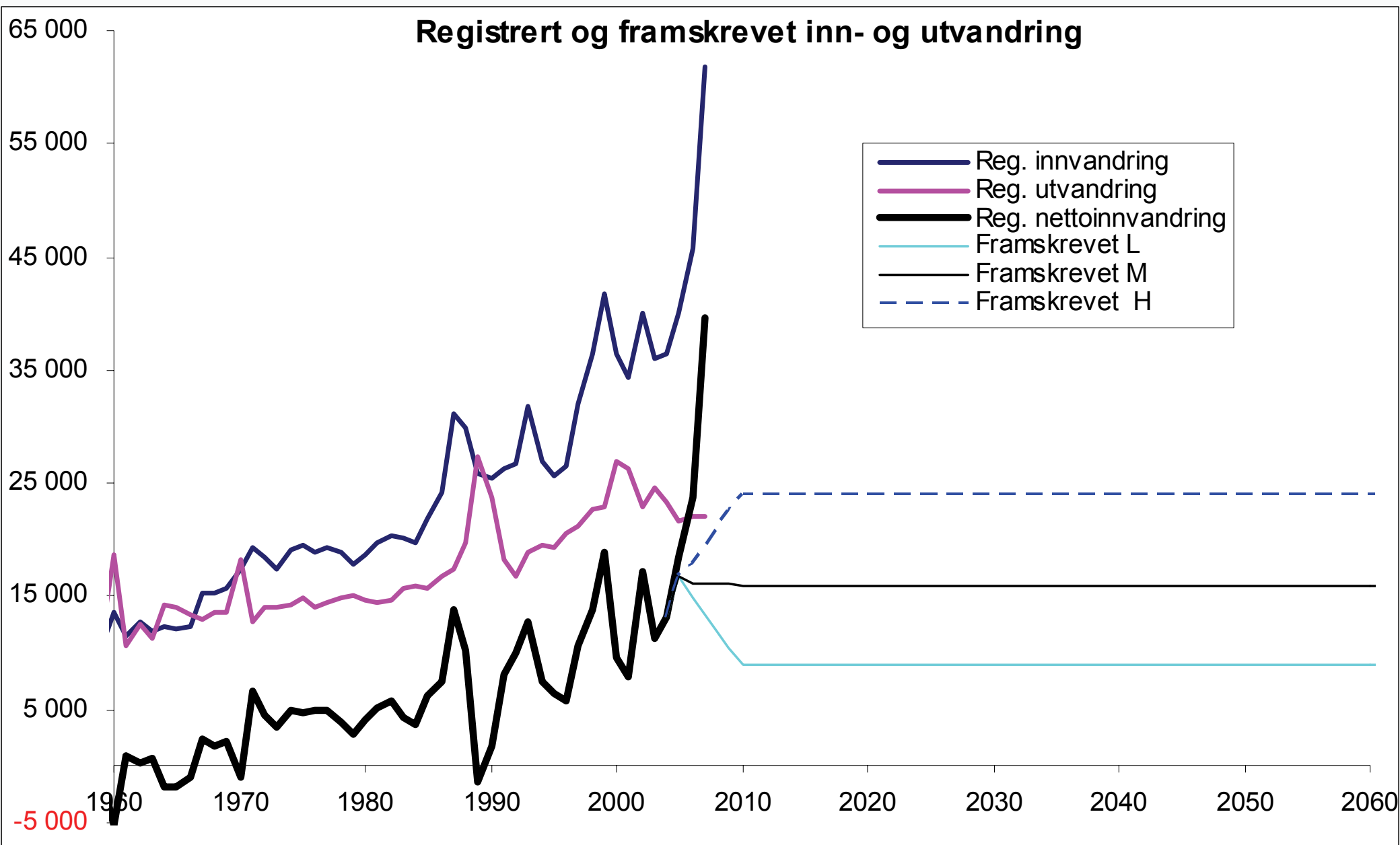

Prosent av befolkningen 65+ med aldersdemens

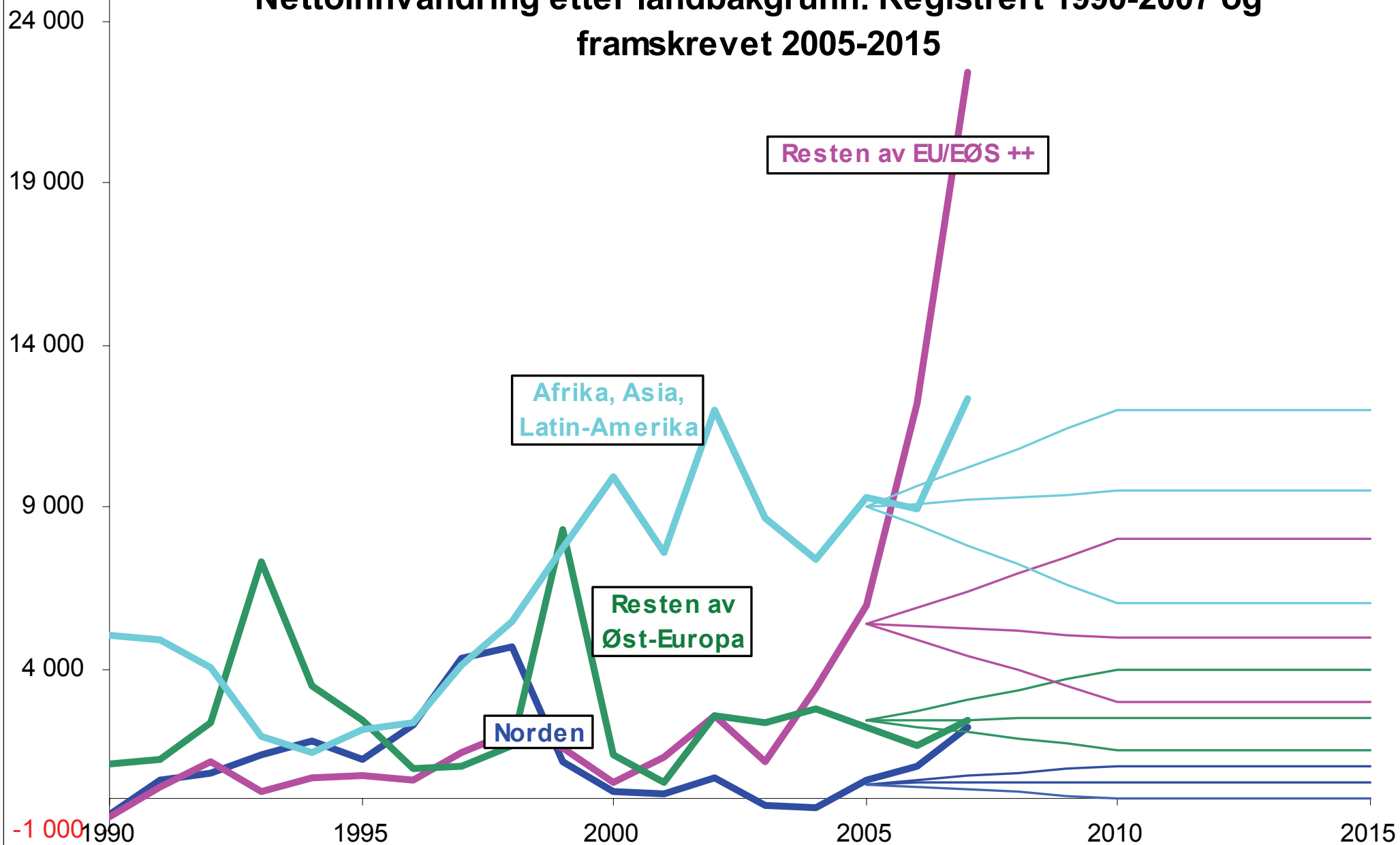

Inn- og utvandring

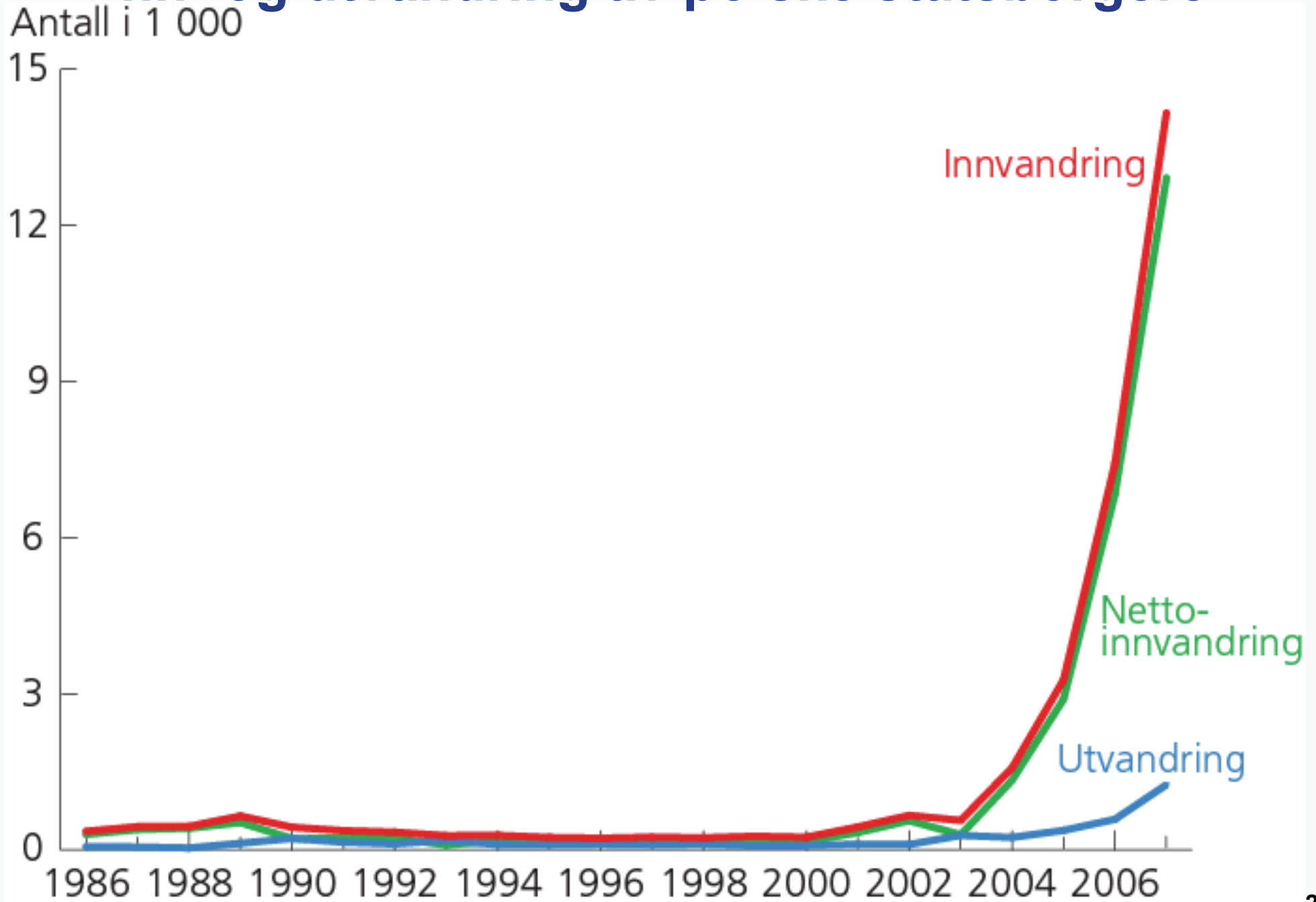
Registrert og framskrevet inn- og utvandring

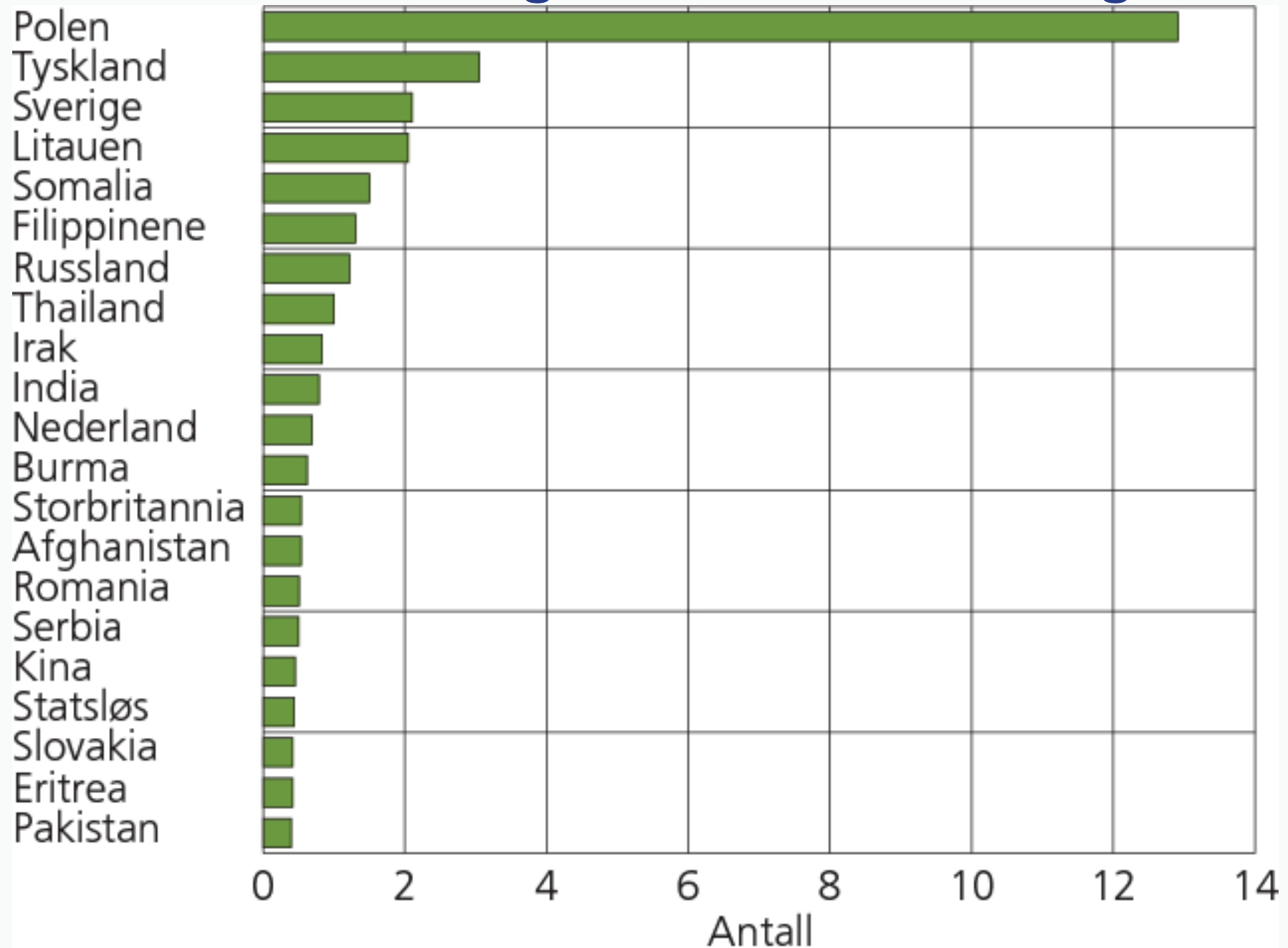
Nettoinnvandring etter landbakgrunn. Registrert 1990-2007 og framskrevet 2005-2015

Inn- og utvandring av polske statsborgere

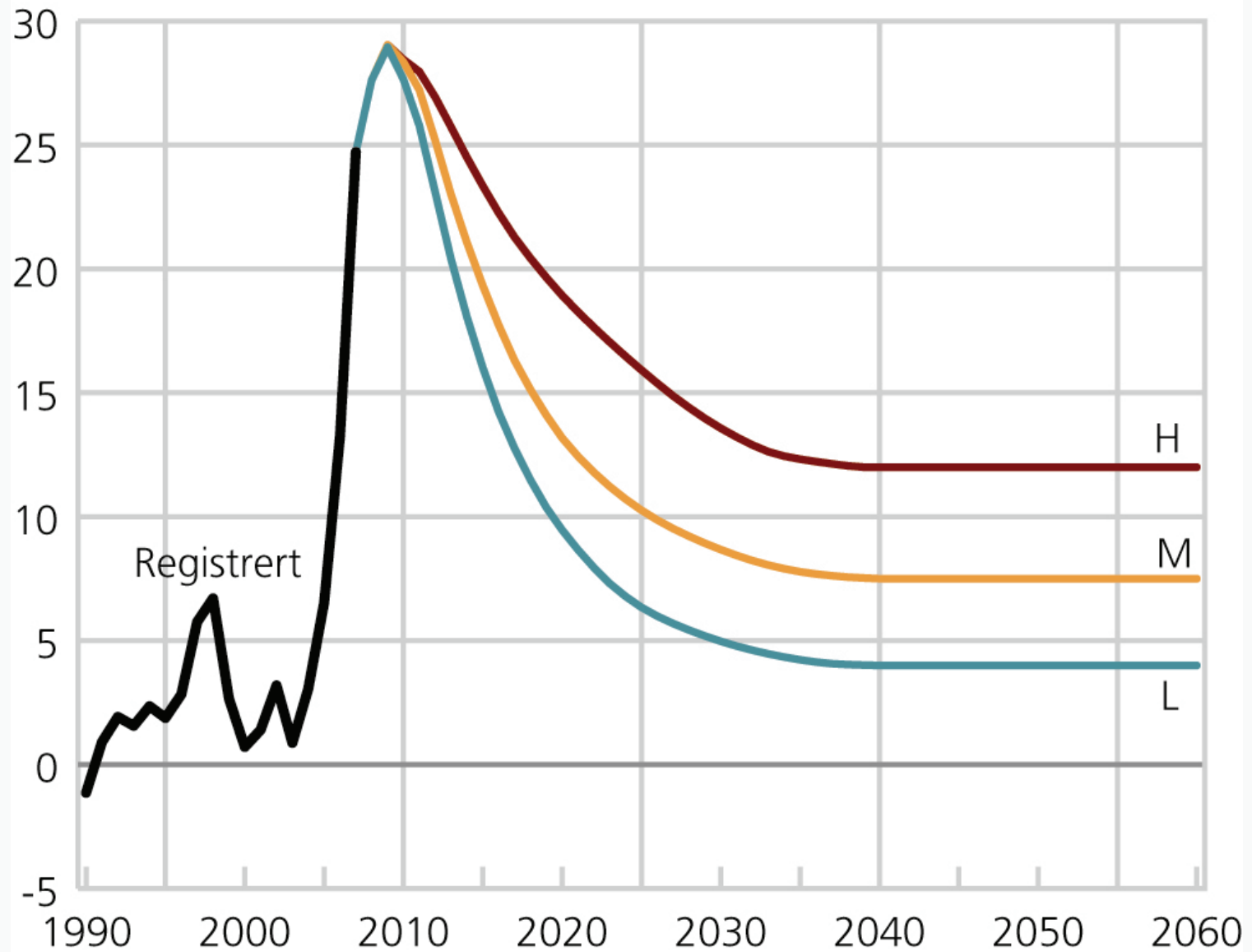
Nettoinnvandring 2007 etter statsborgerskap

Hvor stor blir innvandringen framover?

Årlig nettoinnvandring for EU/EØS/EFTA, Nord-Amerika og Oseania. Registrert 1990-2007 og framskrevet 2008-2060¹.

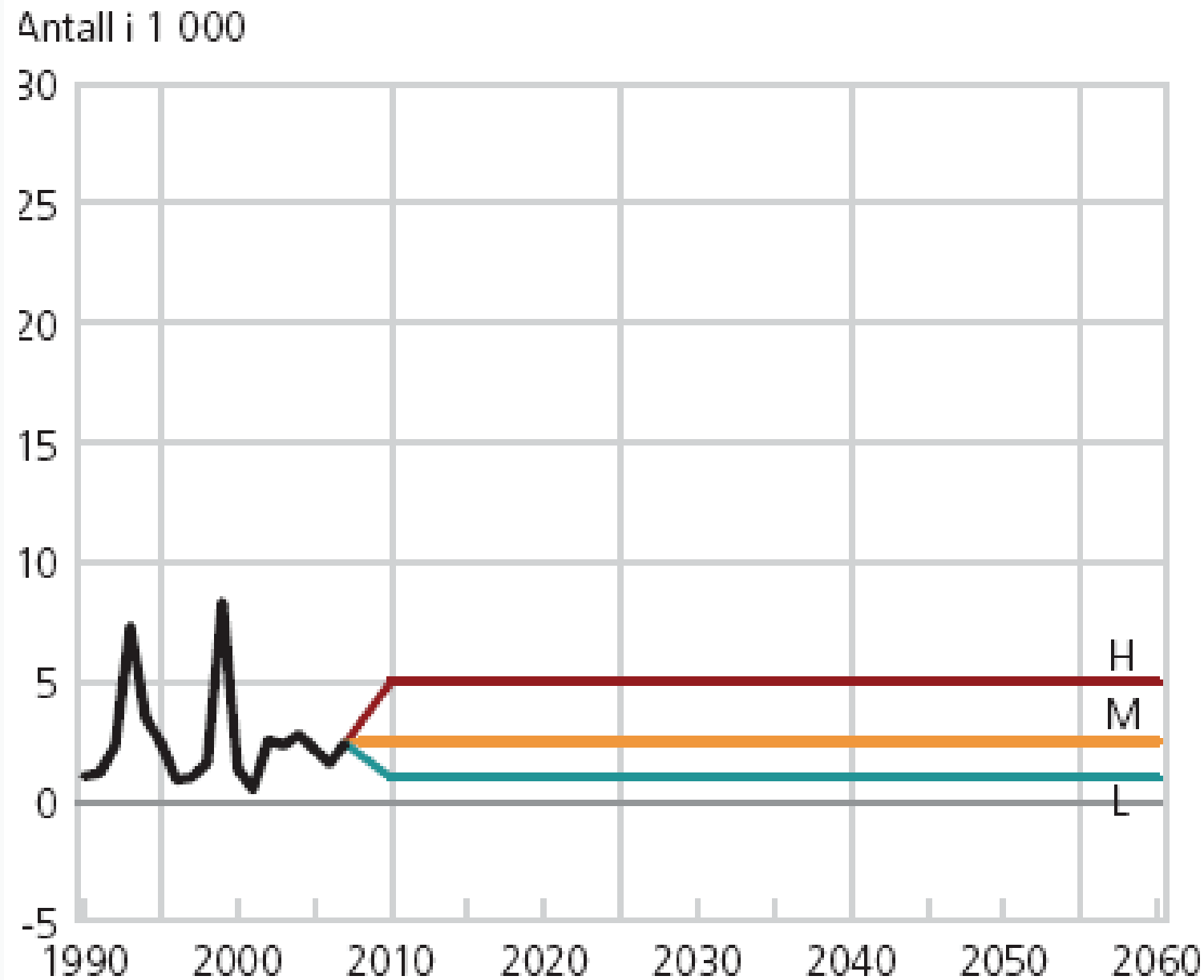
Antall i 1 000

¹ Omfatter kun innvandrerbefolkningen.

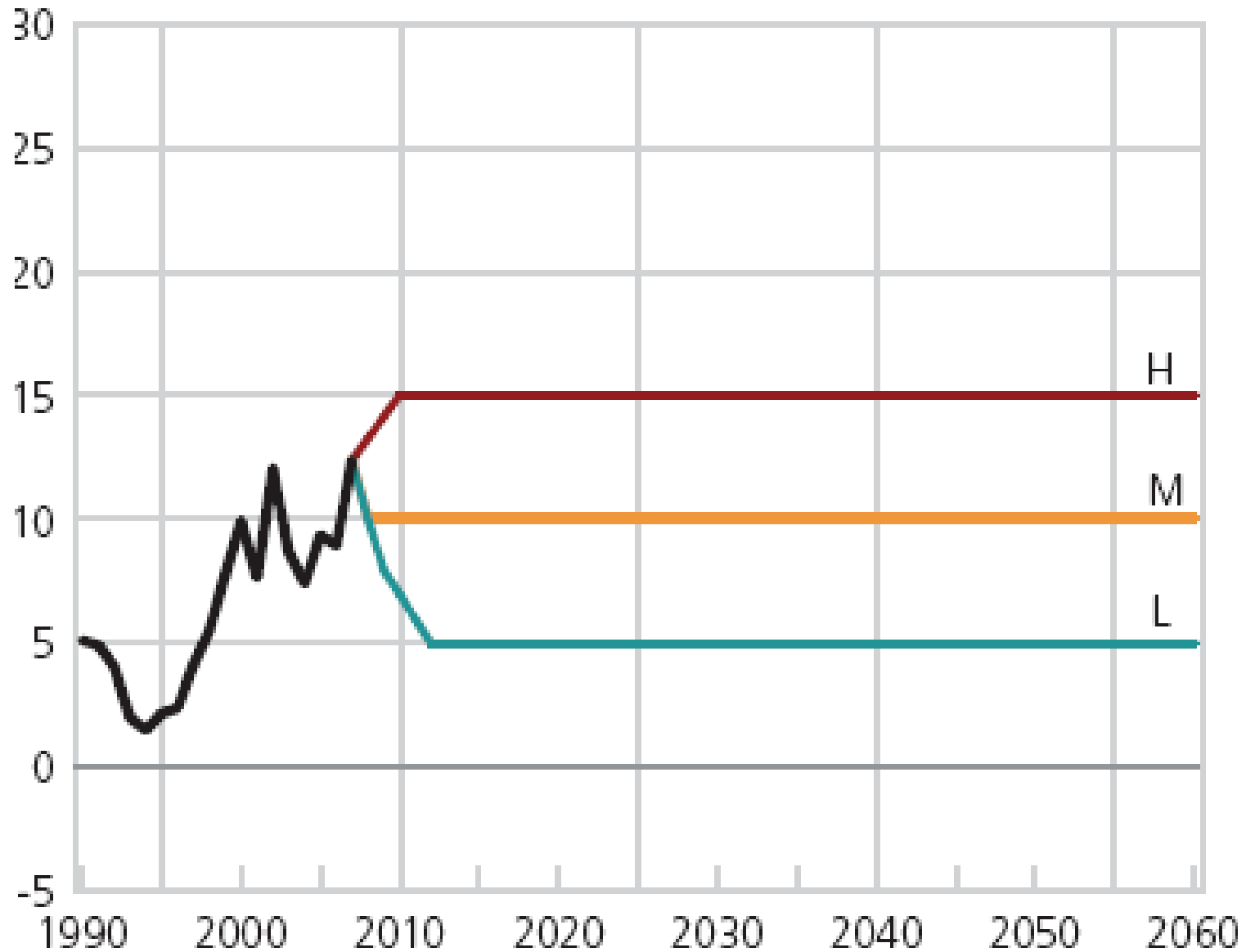
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8. Årlig nettoinnvandring fra Øst-Europa uten EU/EØS/
EFTA-land^{1 1}

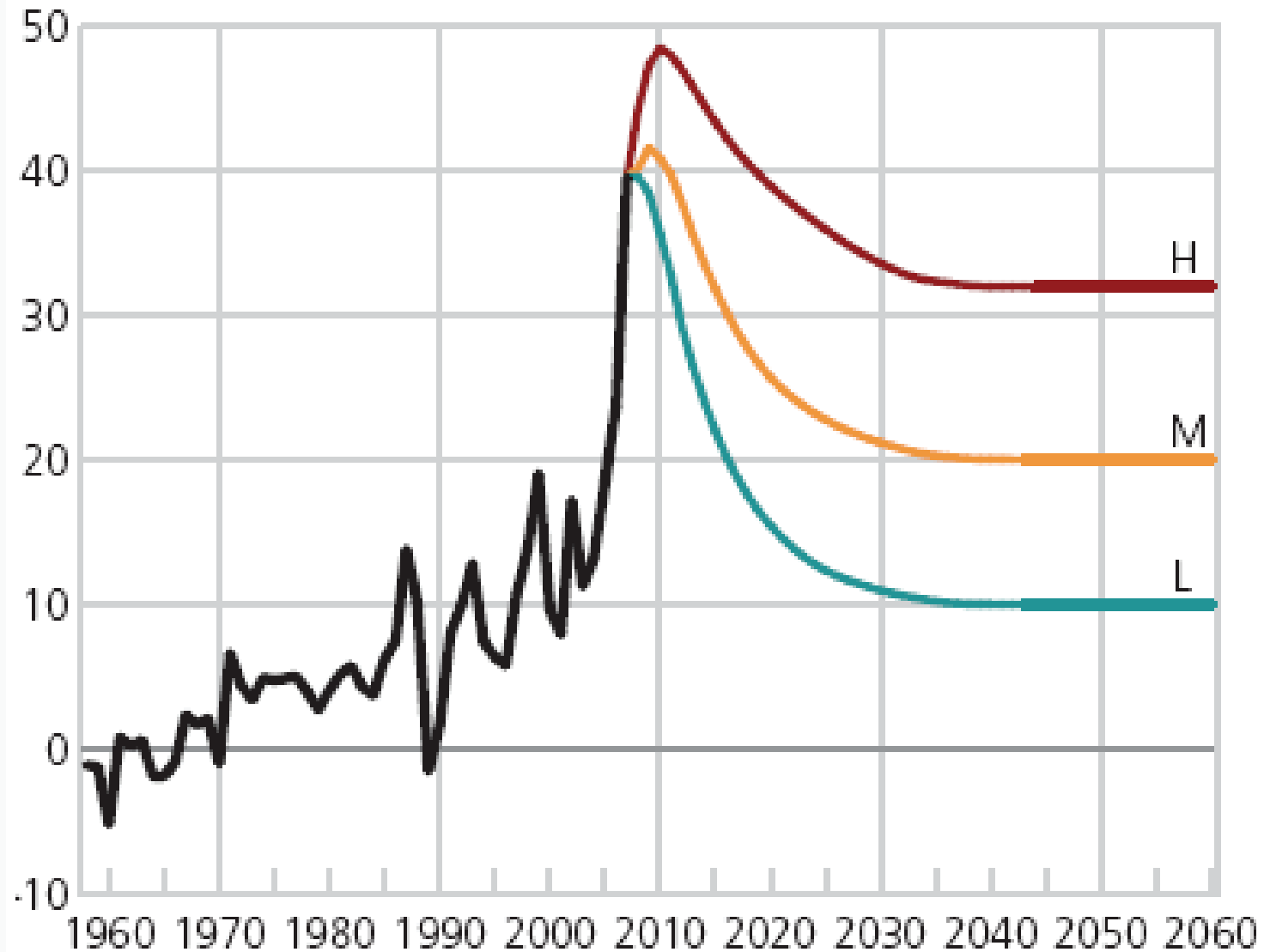
Figur 9. Årlig nettoinnvandring fra Afrika, Asia med Tyrkia og Latin-Amerika¹

Antall i 1 000

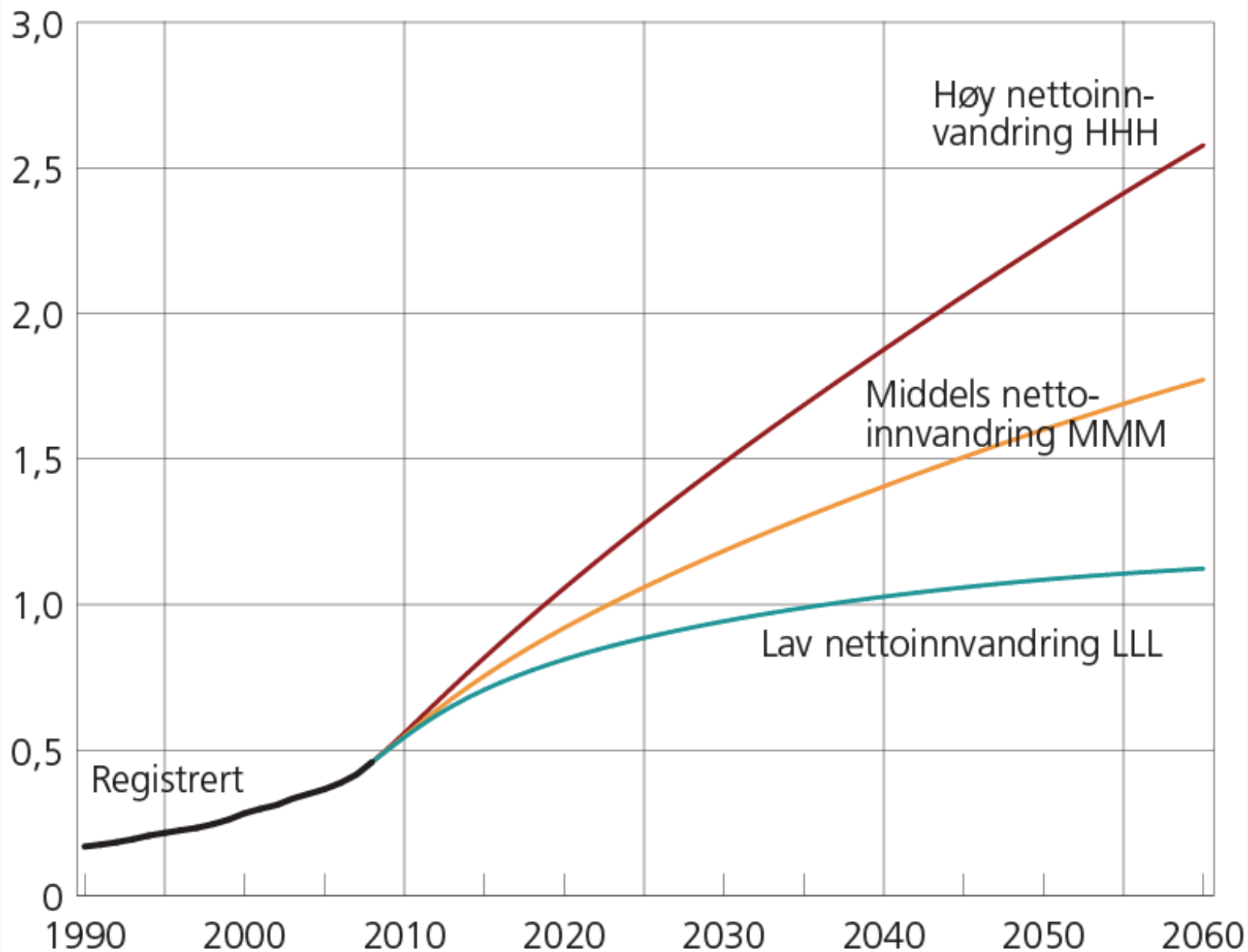
Figur 10. Samlet nettoinnvandring¹

Antall i 1 000

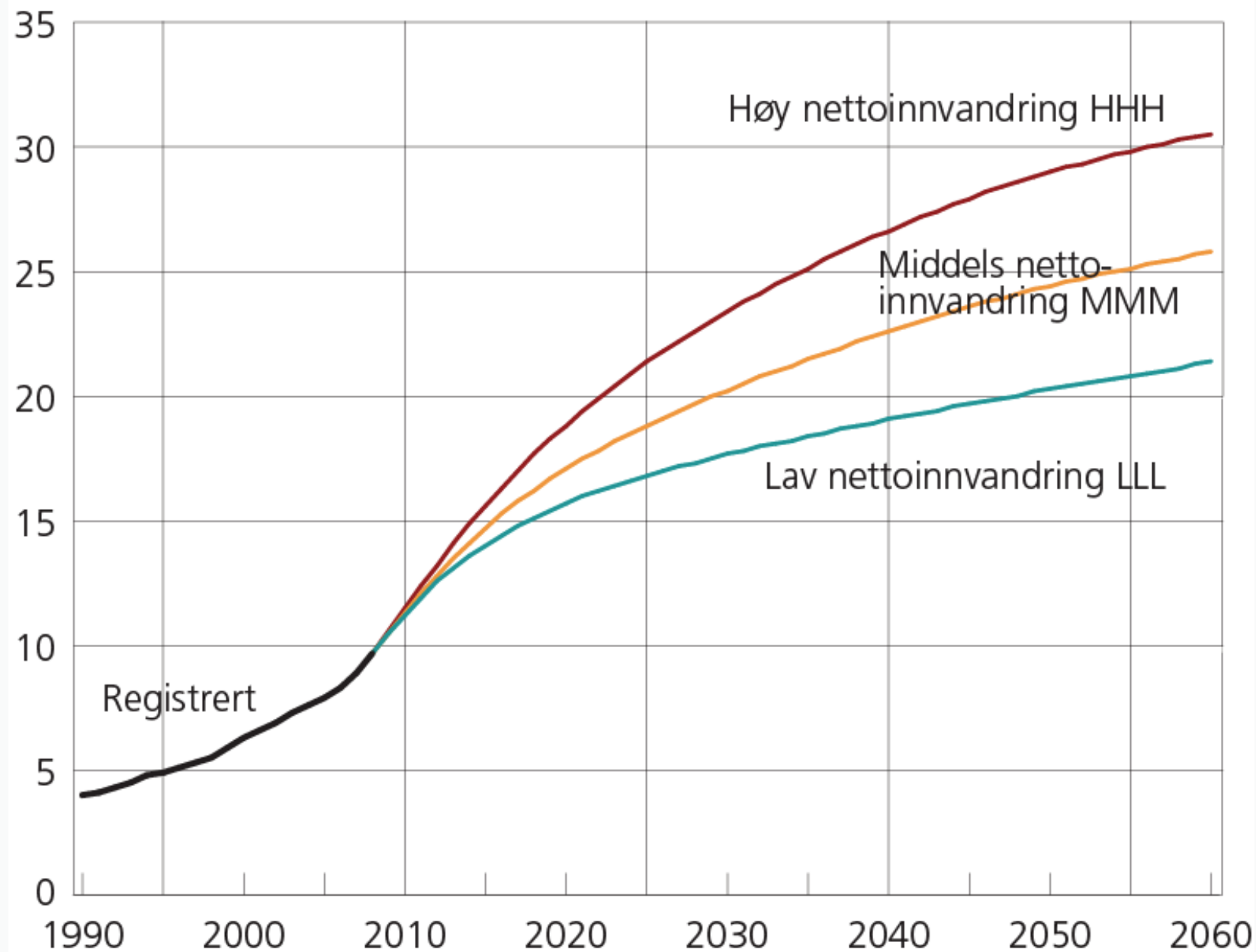
Antall personer med innvandrerbakgrunn

Antall i millioner

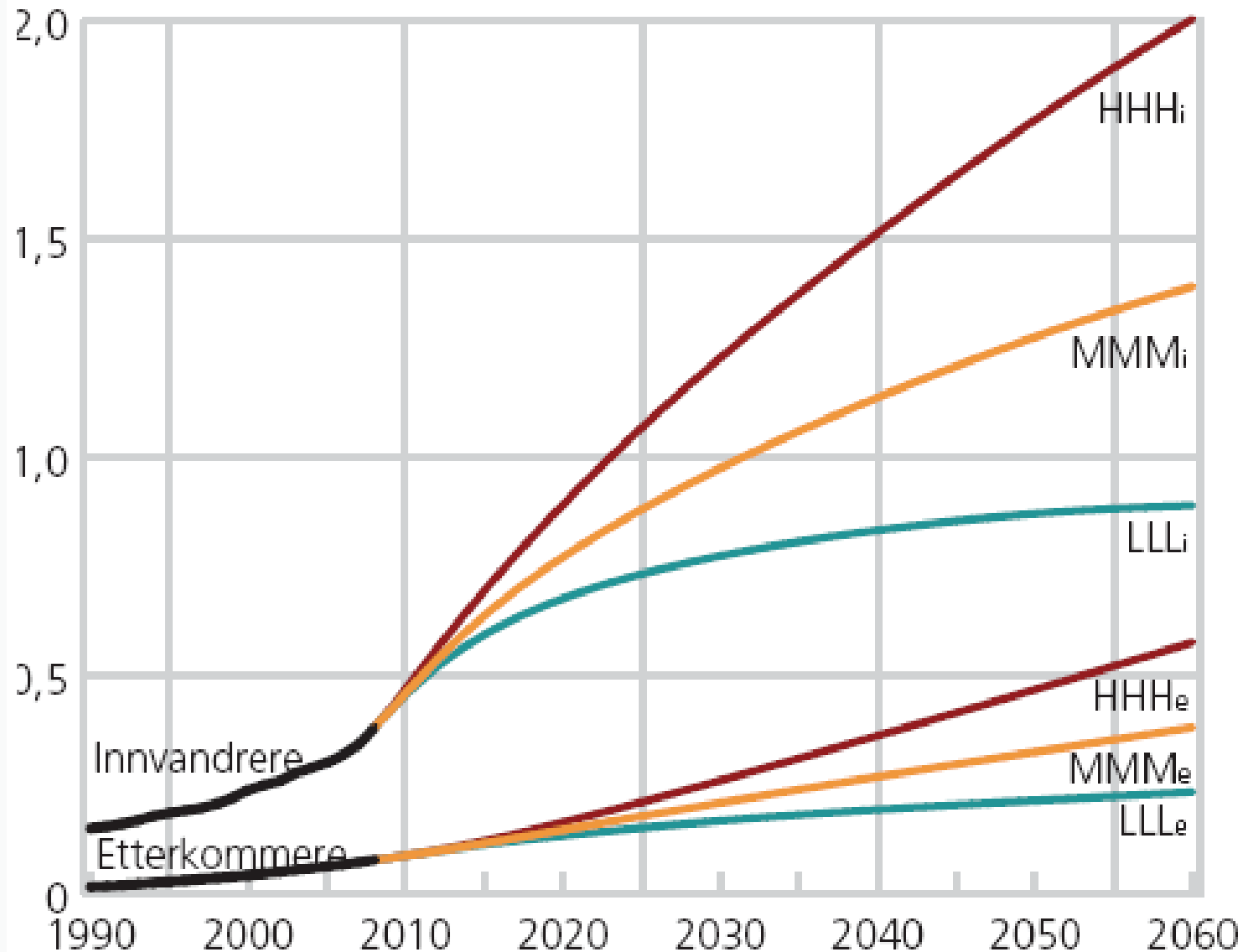
Innvandrerbefolkningens andel av totalbefolkningen

Prosent

Figur 17. Innvandrere og etterkommere¹. Registrert og framskrevet

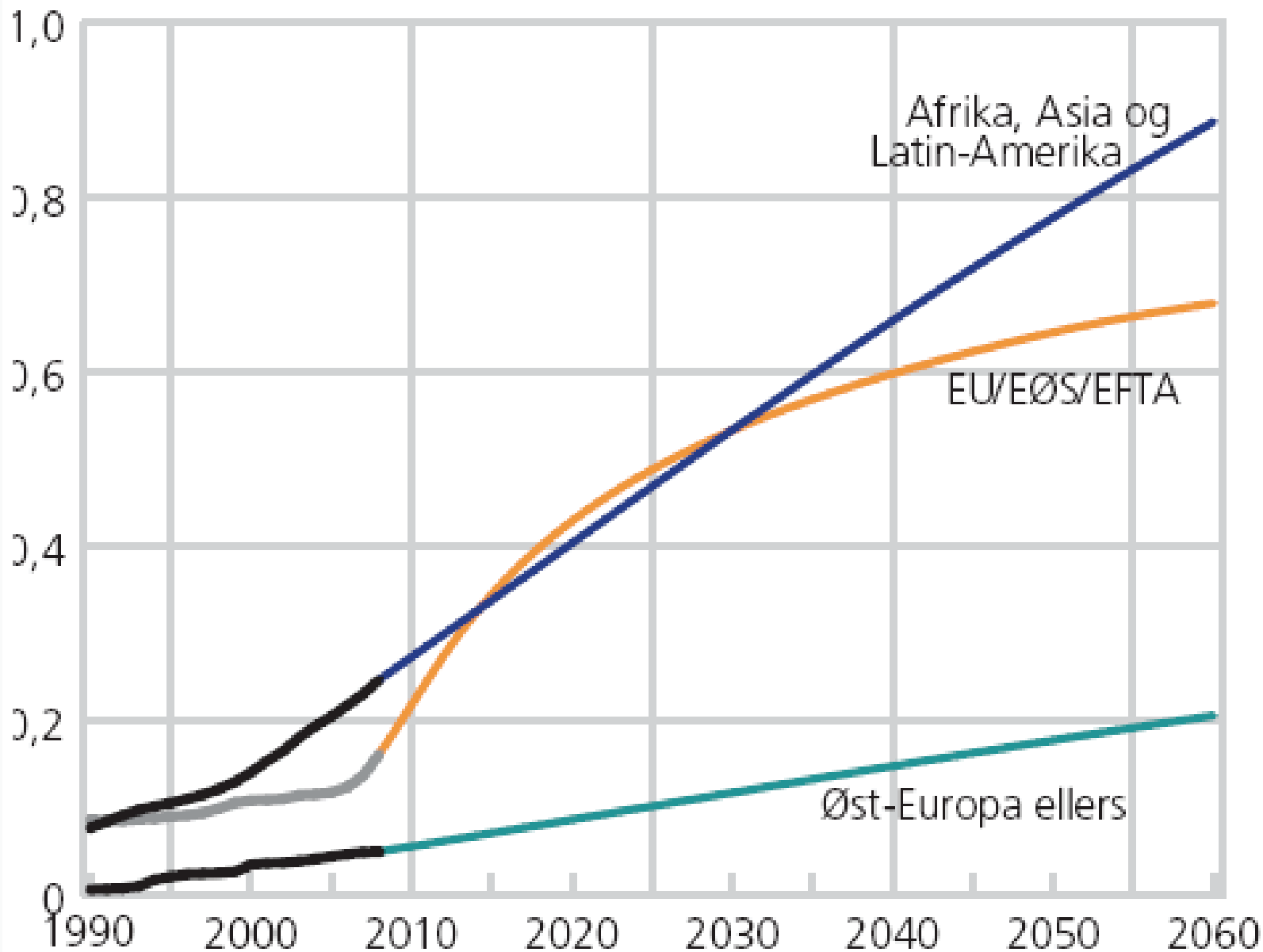
Antall i millioner

¹ Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre

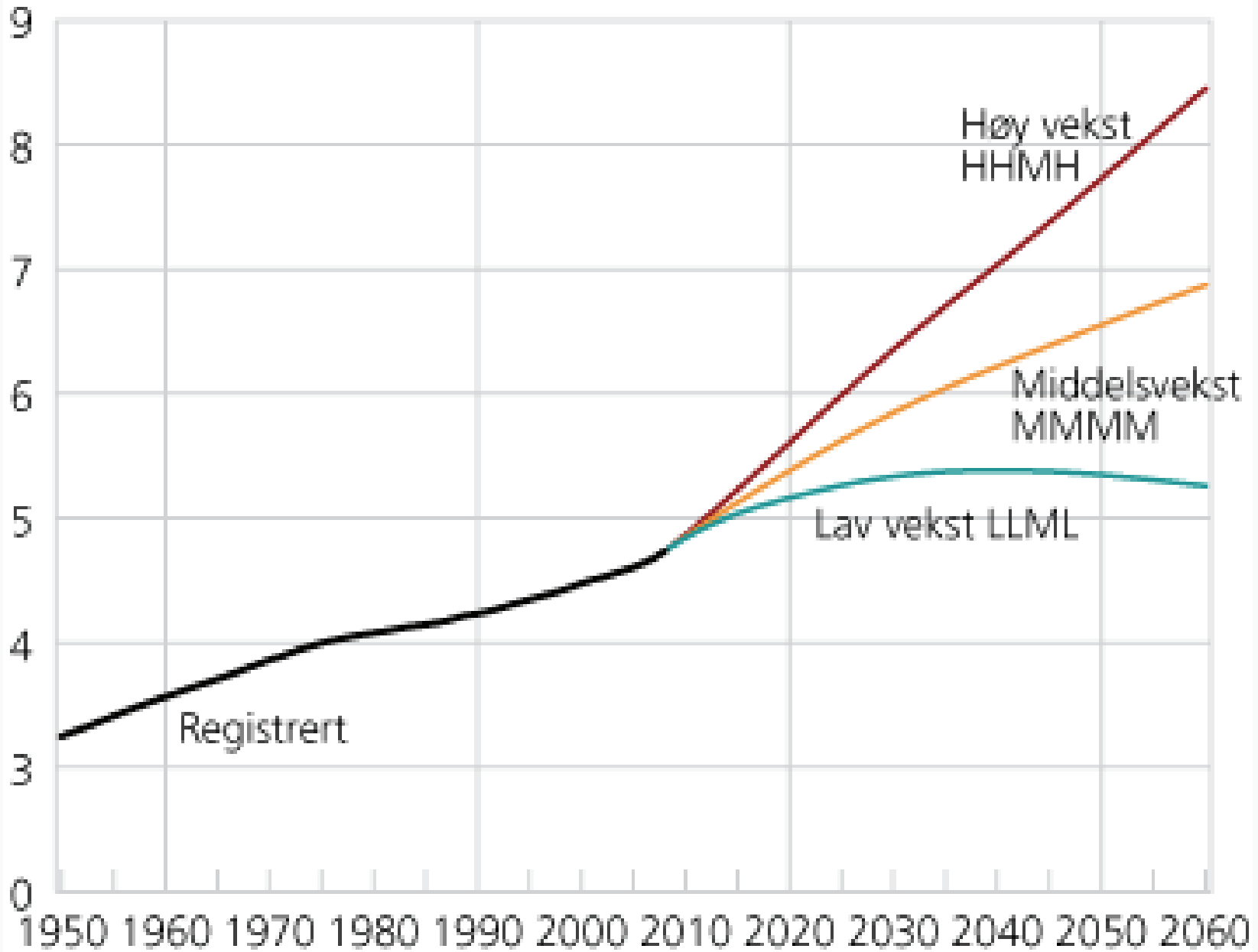
Figur 18. Innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn.
Registrert og framskrevet ifølge alternativ MMM

Antall i millioner

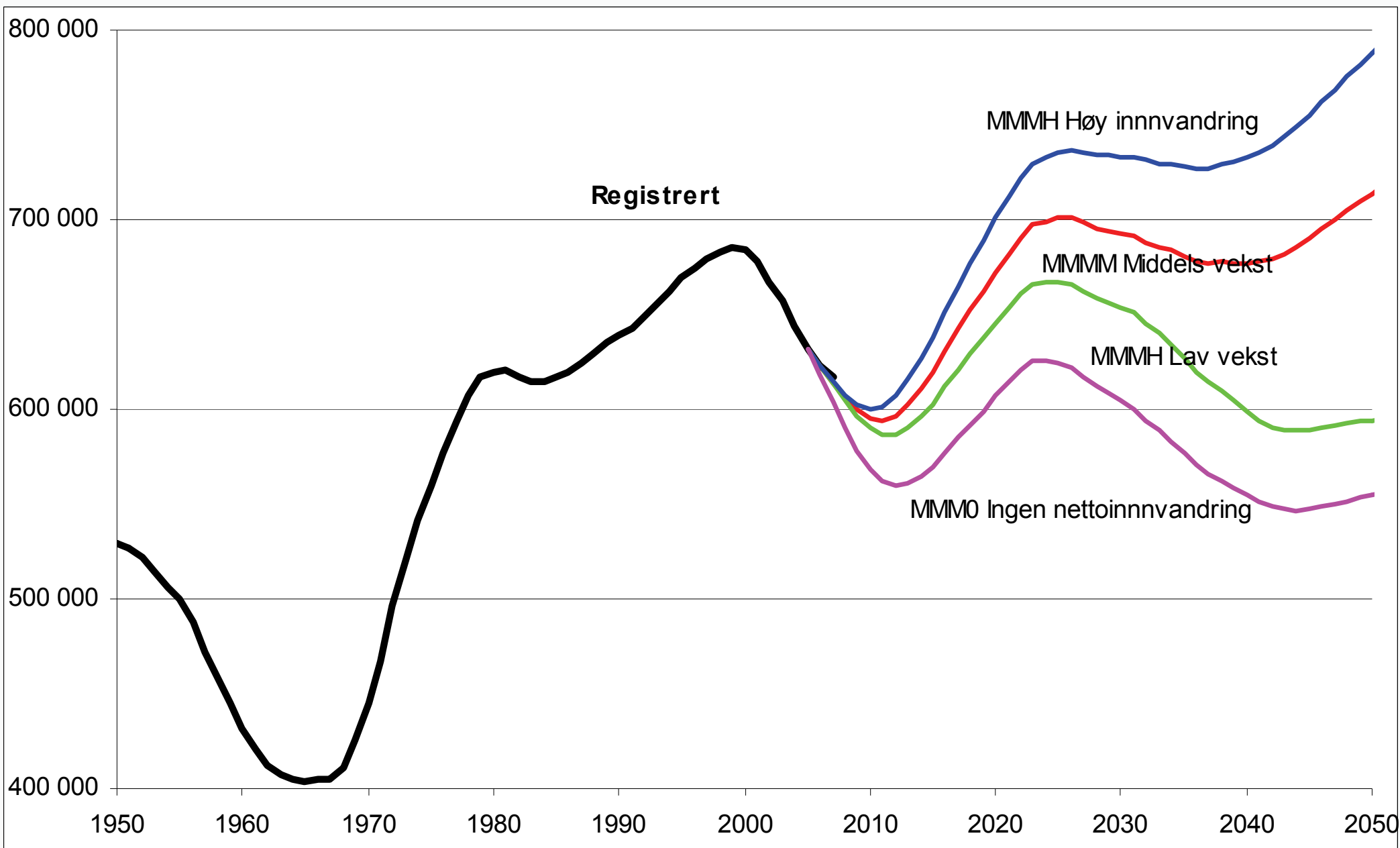

Folkemengden 1950-2060

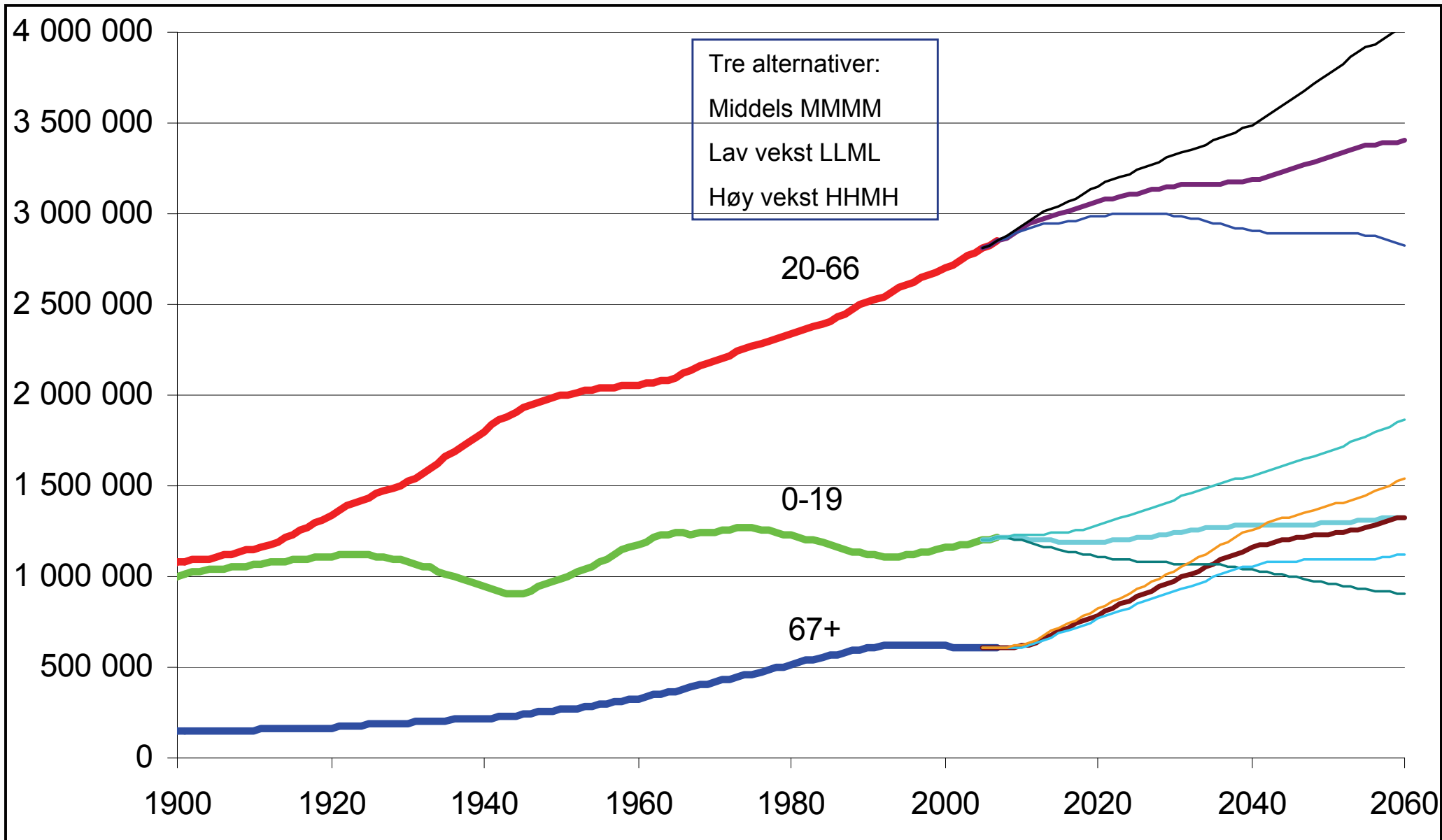
Antall i millioner

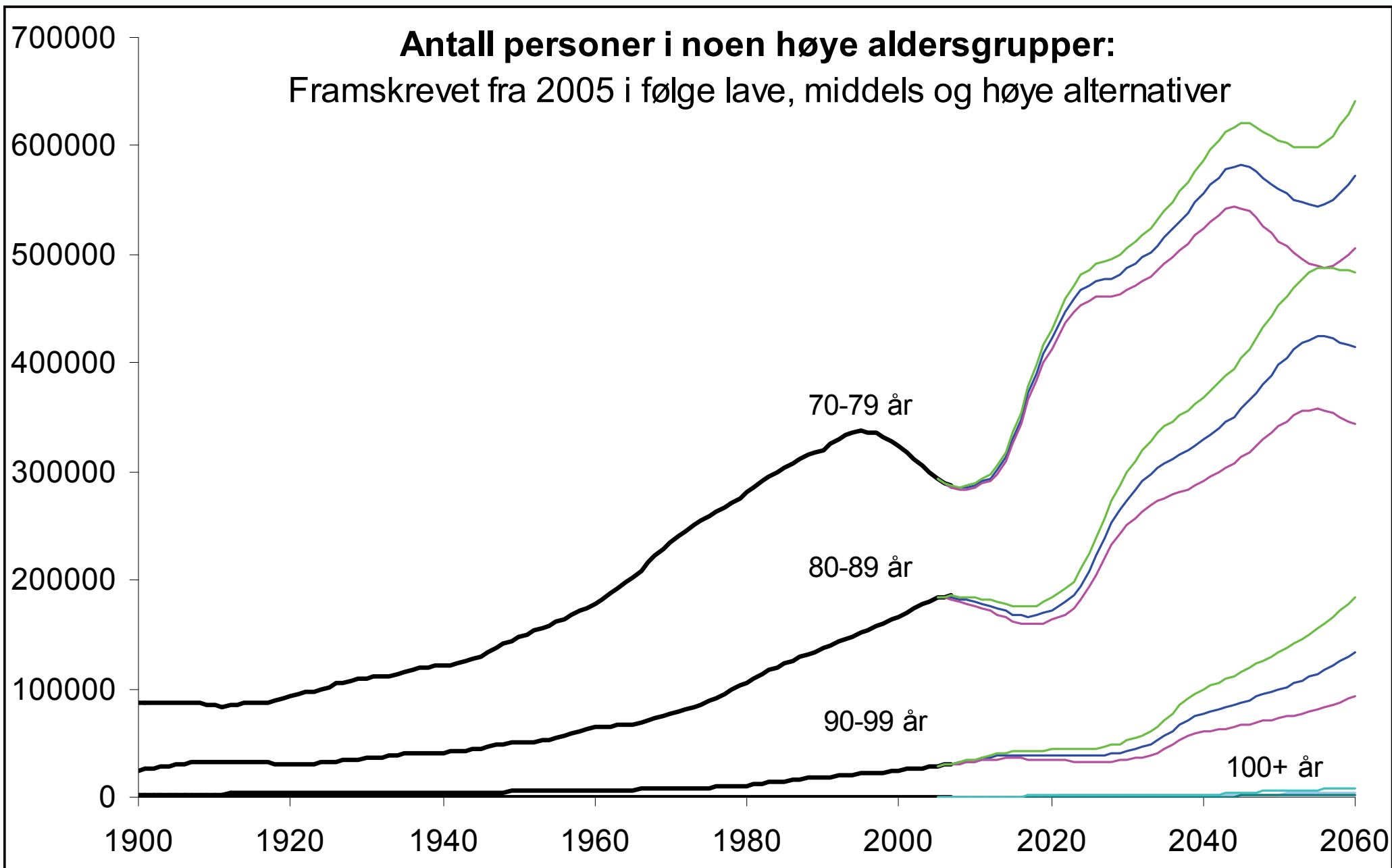

Antall personer i etableringsfasen 25-34 år

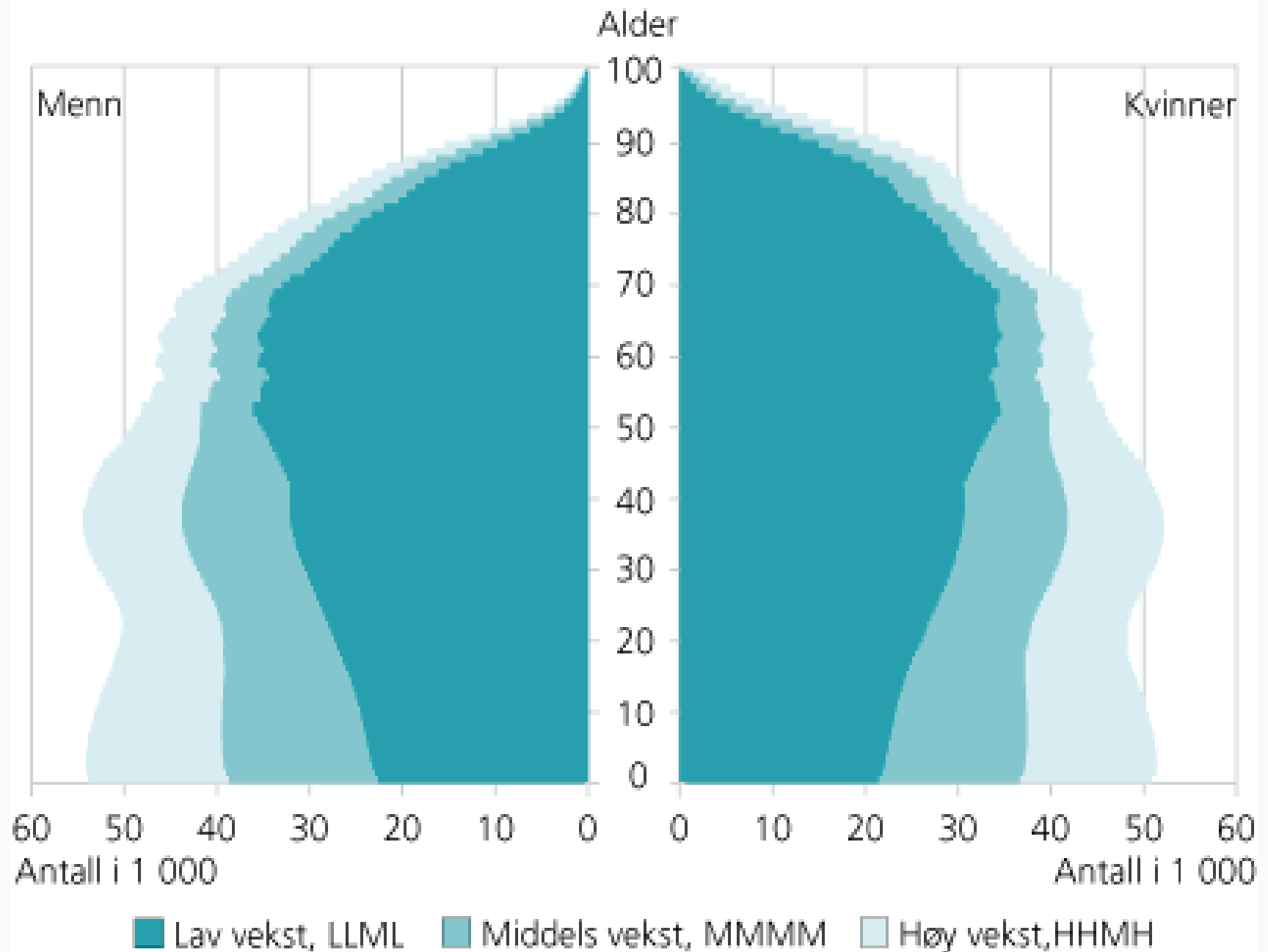

Antall personer i brede aldersgrupper

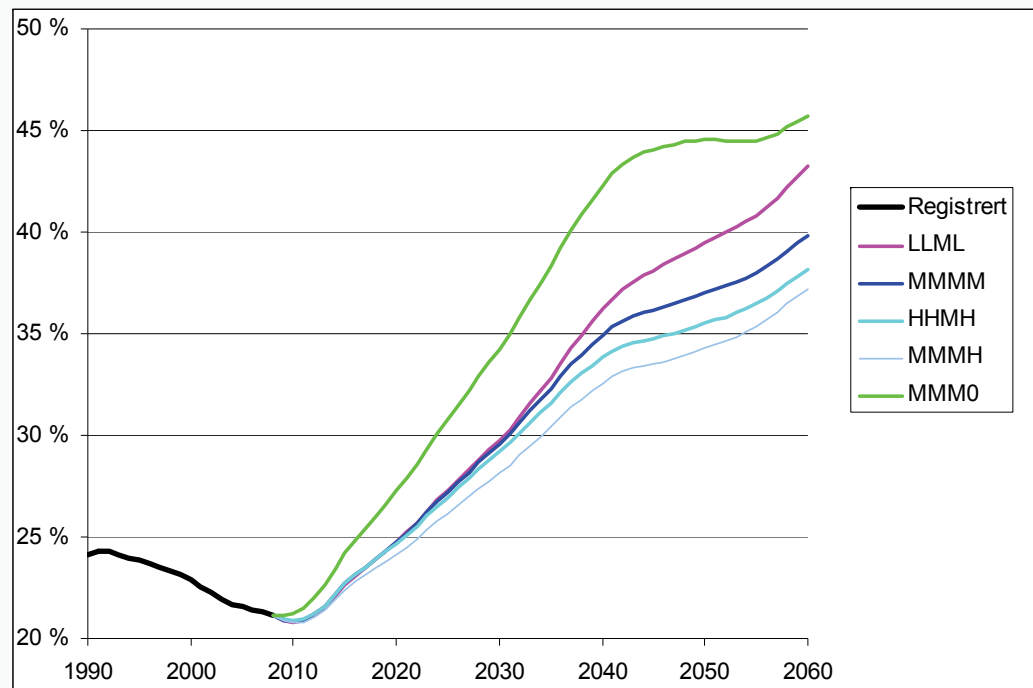

Folkemengden etter alder og kjønn, framskrevet til 2060

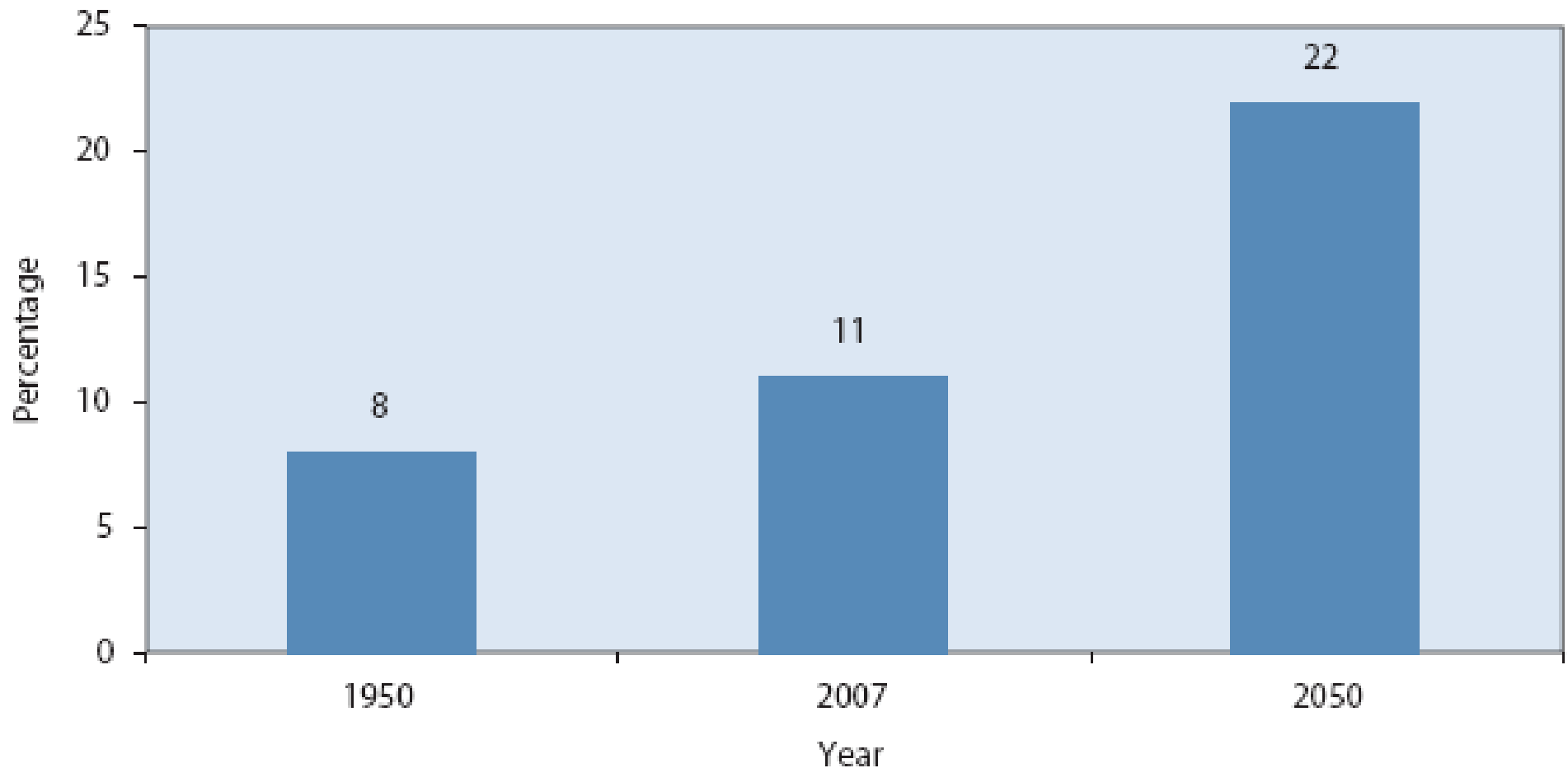
Forsørgerbyrden for eldre (Dependency ratio)

Forholdet mellom antall eldre og antall i yrkesaktive aldre:
Antall personer 67+ i forhold til antall personer 20-66

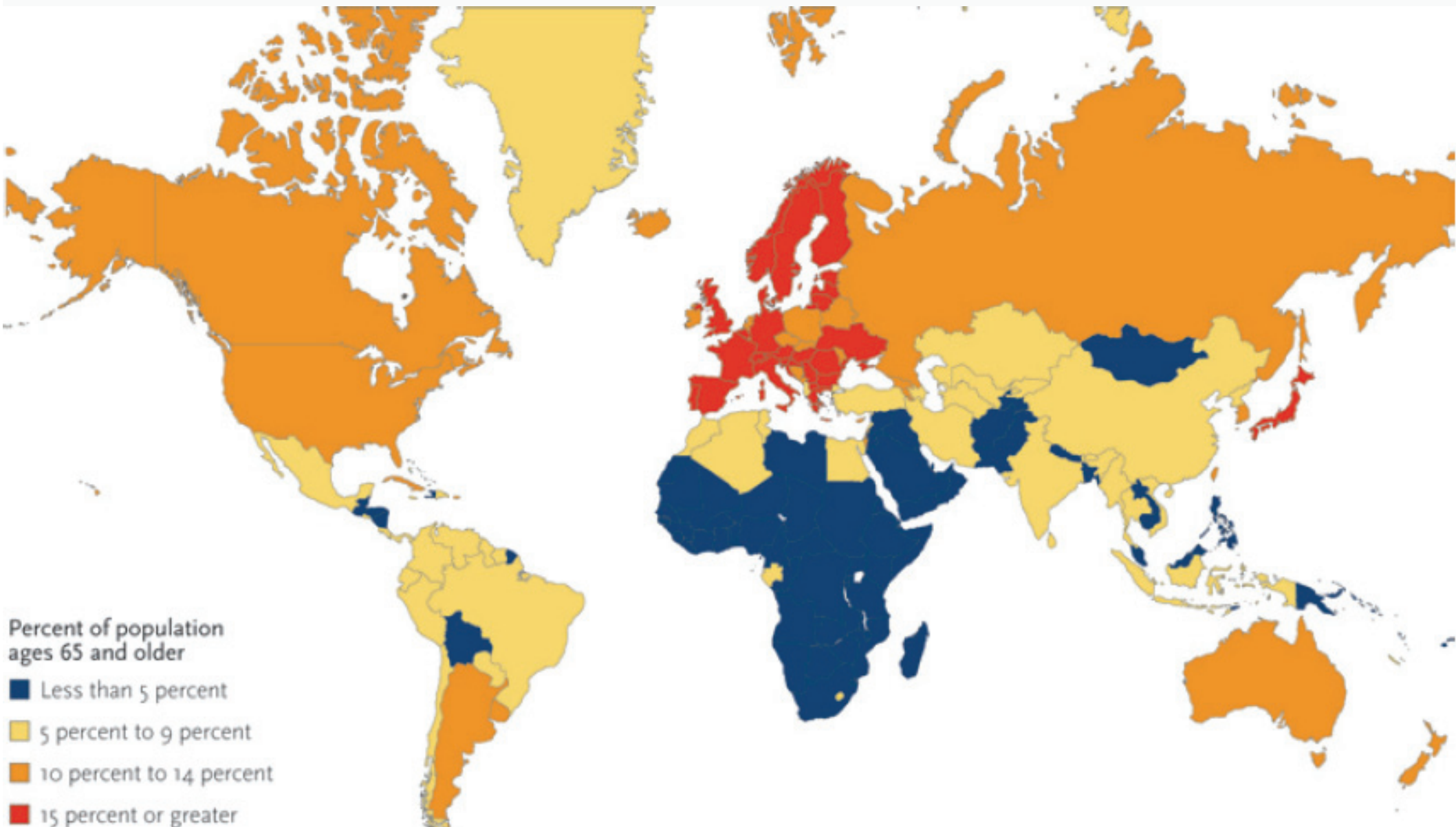

Befolkningsaldring er et globalt fenomen

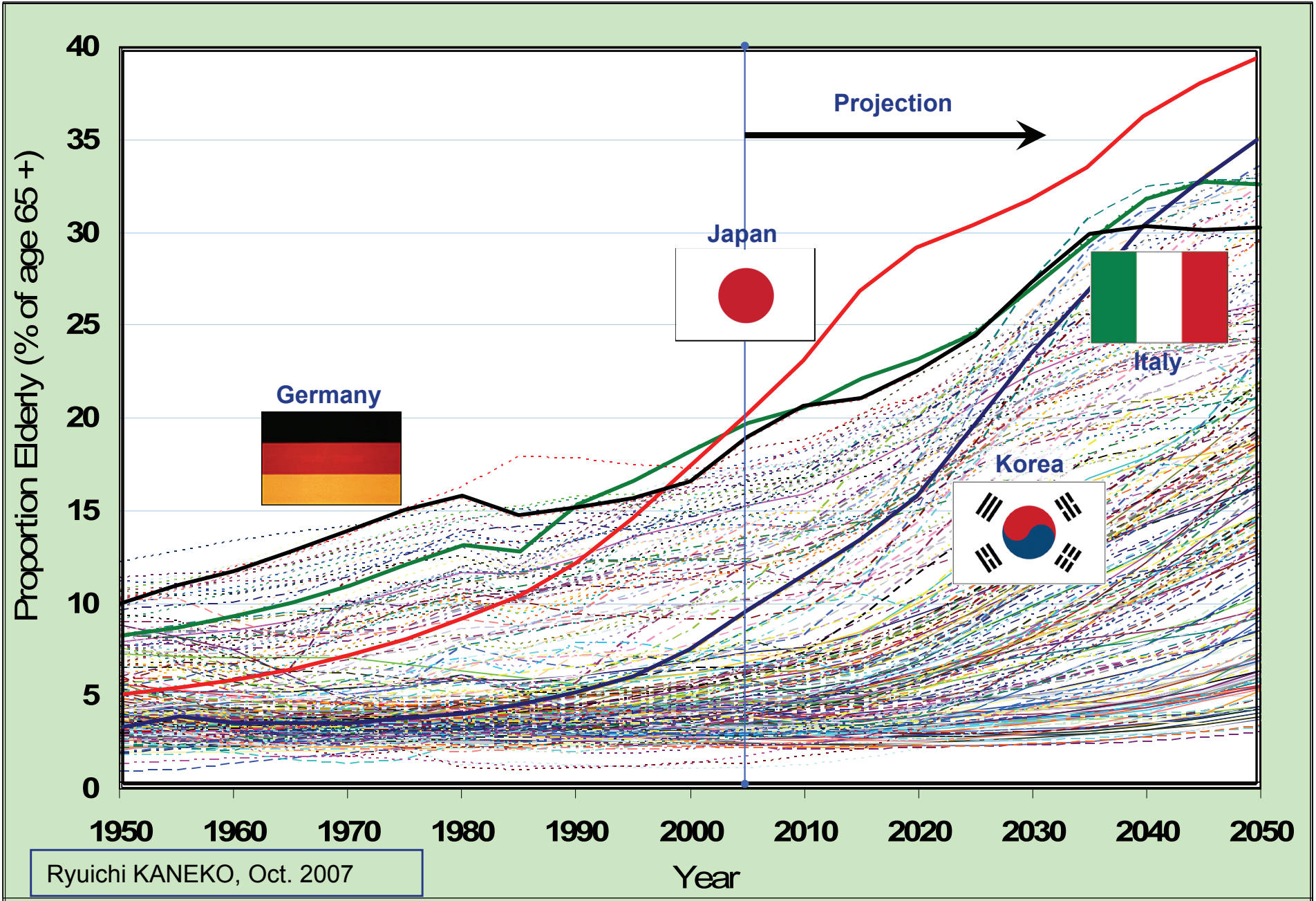
Proportion of population 60 years or over: world, 1950-2050

Prosent personer 65+ i 2007

Andel eldre 1950-2050

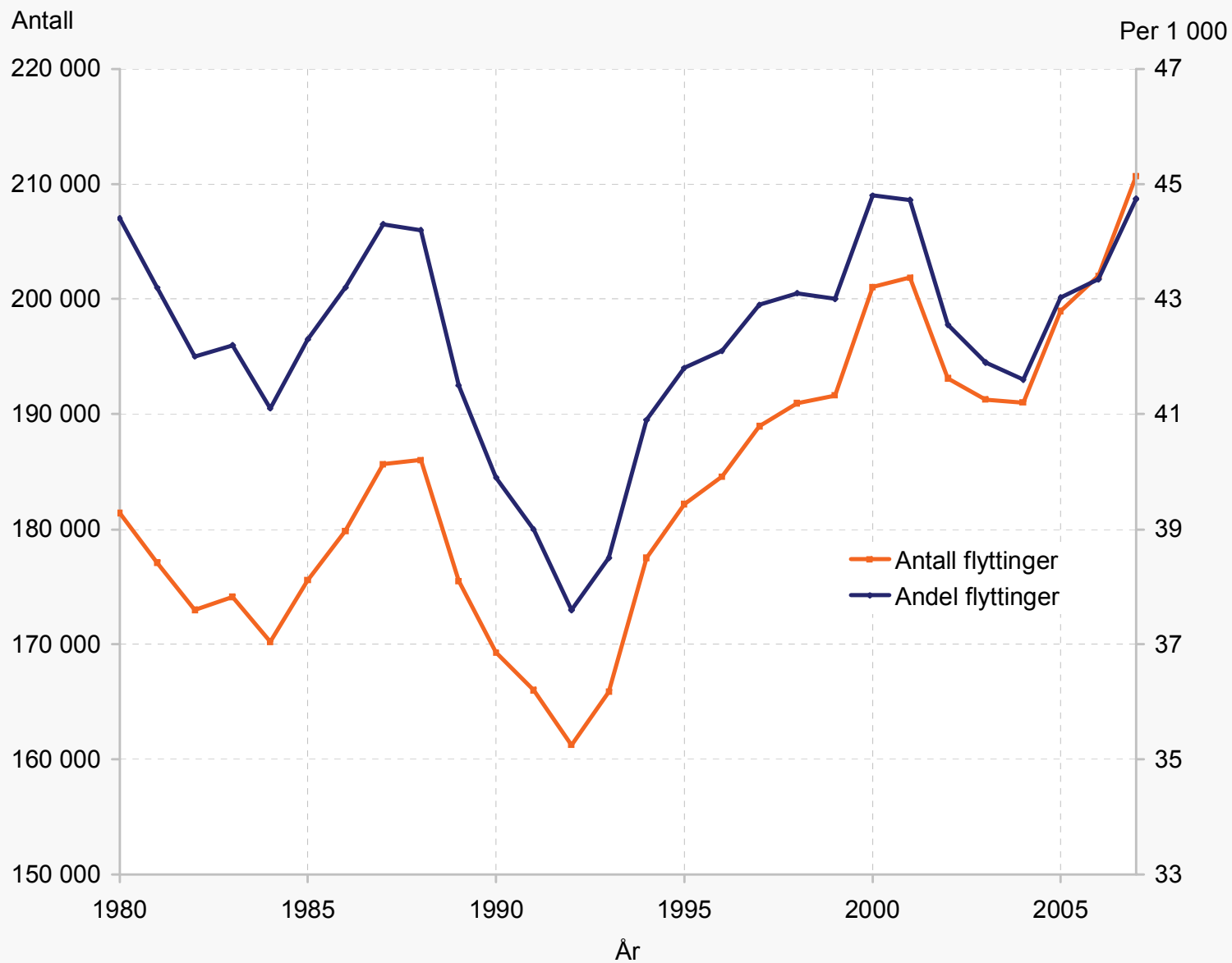
Ryuichi KANEKO, Oct. 2007

Source: United Nations, *Census, NIPSSR(2006), Population Projection for Japan: 2006-2055*

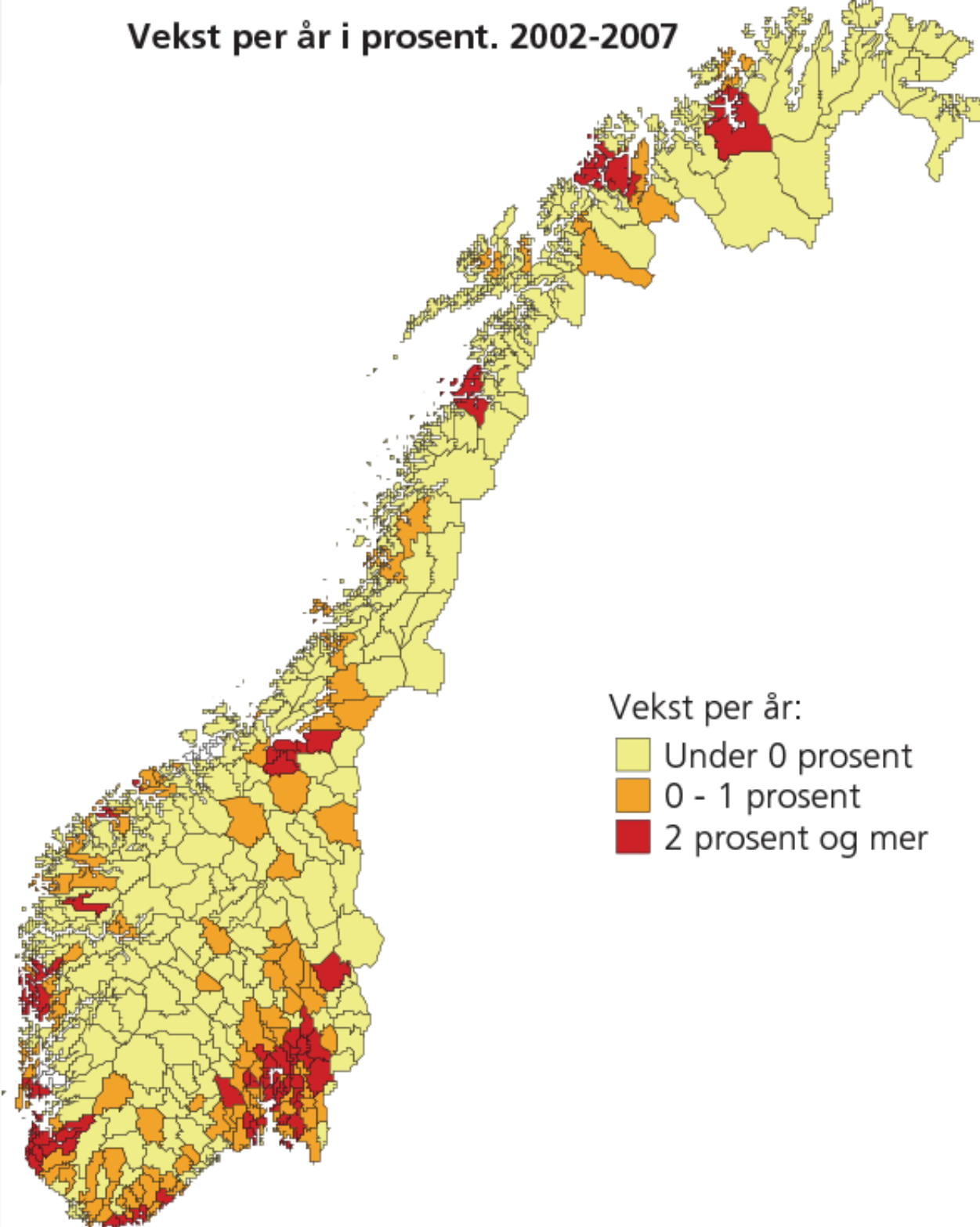
Heige Brunborg, SSB, 9.9.2008

Litt om regional befolkningsutvikling

Registrerte innenlandske flyttinger 1980-2007

Vekst per år i prosent. 2002-2007

Vekst per år:

- Under 0 prosent
- 0 - 1 prosent
- 2 prosent og mer

	Ant. kommune	Bef.vekst 2006
Sentralitet 0	200	-0,68
Sentralitet 1	46	0,01
Sentralitet 2	81	0,54
Sentralitet 3	104	1,53
Alle kommune	431	0,88

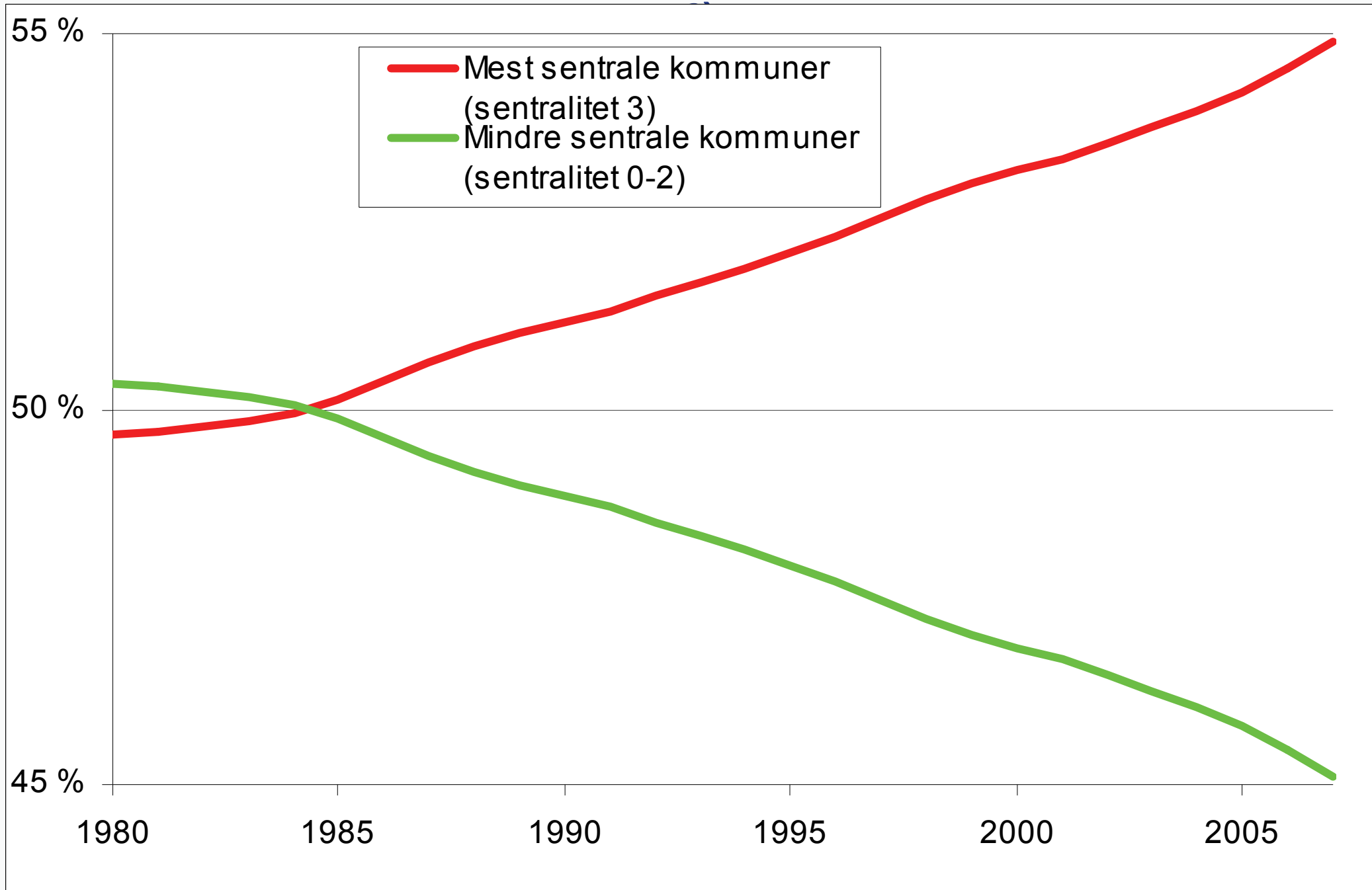
Sentralitet 3: Kommunens befolkningstygdepunkt < 75 min. reisetid fra tettsted med min. 50 000 innbyggere

Sentralitet 2: Kommunens befolkningstygdepunkt < 60 min. reisetid fra tettsted med min. 15 000 innbyggere

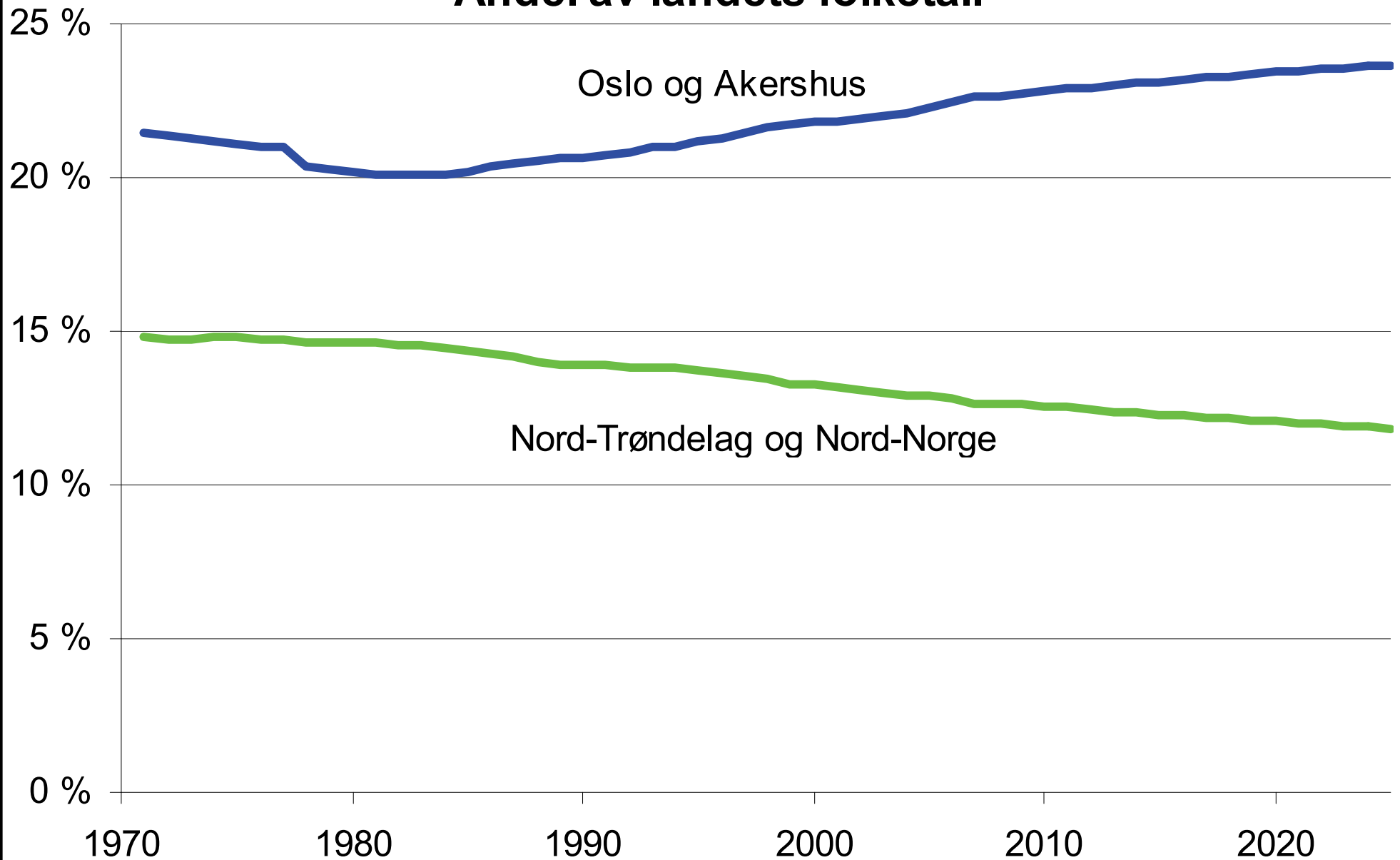
Sentralitet 1: Kommunens befolkningstygdepunkt < 45 min. reisetid fra tettsted med min. 15 000 innbyggere

Sentralitet 0: Alle andre kommuner

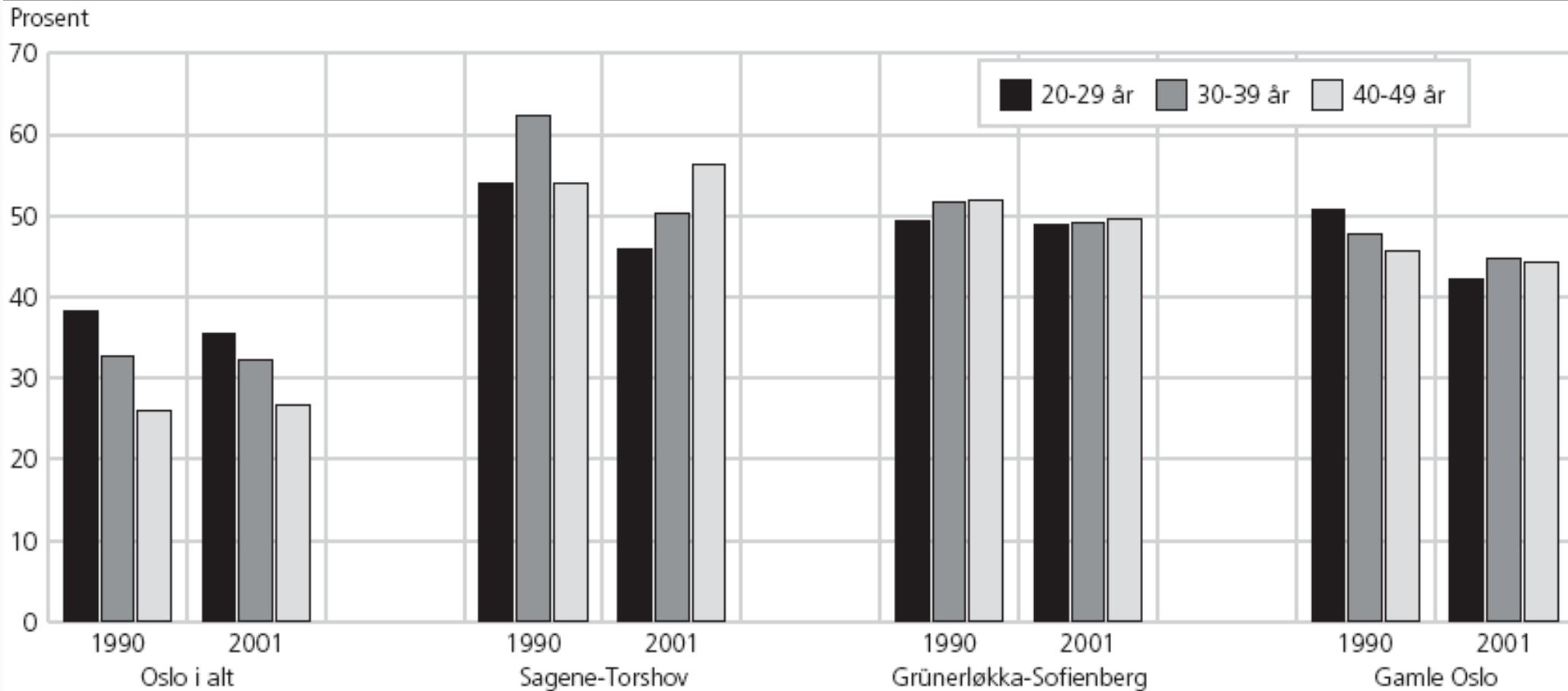
Andel av befolkningen i mest sentrale (sentralitet 3) og øvrige kommuner (sentralitet 0-2)

Andel av landets folketall

Figur 2.9. Andel personer som bor alene. Alder 20-49 år. Bydeler i Oslo indre øst og Oslo i alt

Kilde: Folke- og boligtellingerne 1990 og 2001.

Anders Barstad, Eli Havnen, Torbjørn Skarøhamar og Kjetil Sørli:
 Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst, *Rapporter 2006/15*, SSB

Hvordan løse aldringsproblemet?

- Øke fødselstallet?
- Bruke mindre ressurser på å øke levealderen?
- Øke innvandringen?
- Øke skattene?
- Senke utgiftene til eldre (pensjoner, helsetjenester og omsorg)?
- Øke pensjonsalderen?
- Reformere pensjonssystemet?

Oppsummering

- Folketallet vil øke, men trolig i avtakende takt
- Flere eldre – absolutt og relativt
- Fortsatt sentralisering
- Mindre familier
- Flere enslige
- Flere med utenlandsk bakgrunn
- Stadig bedre økonomi
- Men - press på ressurser til omsorg, pleie og pensjoner for eldre
- Problemene pga befolkningens aldring løses ikke ved innvandring
- Verken eldrebølge eller tsunami!

A photograph of a sunset over a body of water. The sun is a bright yellow circle in the center of the upper half, with a vertical path of shimmering orange and red reflections extending down the water. To the right, a dark silhouette of a mountain range is visible against the orange sky. The overall color palette is warm, dominated by oranges, yellows, and reds.

Takk for oppmerksomheten

Tillegg: Noen nye artikler om befolkningsutviklingen i Norge

- "Befolkningsutviklingen", *Økonomiske analyser* 1/2008: 127-132.
<http://www.ssb.no/emner/08/05/10/oa/200801/11befolkning.pdf>
- Brunborg Helge, Inger Texmon & Silje Vatne Pettersen: Nye befolkningsframskrivninger.
Økonomiske analyser 3/2008: 29-41.
<http://www.ssb.no/emner/08/05/10/oa/200803/brunborg.pdf>
- Brunborg, Helge, Dennis Fredriksen, Nils Martin Stølen & Inger Texmon:
Levealdersutvikling og delings-tall, *Økonomiske analyser* 4/2008: 27-35.
<http://www.ssb.no/emner/08/05/10/oa/200804/brunborg.pdf>